

OSNOVNA ŠOLA BISTRICA TRŽIČ

RAZISKOVALNA NALOGA

GEOGRAFIJA IN GEOLOGIJA

STARANJE PREBIVALSTVA V OBČINI TRŽIČ - IZZIV ALI PROBLEM?

AVTORICI: Tea Krč in Tija Stritih

MENTORICA: mag. Irma Kovač

LETO IZDELAVE: šolsko leto 2019/2020

KAZALO

KAZALO SLIK.....	2
KAZALO GRAFIKONOV.....	2
KAZALO TABEL.....	2
POVZETEK	3
ABSTRACT.....	3
ZAHVALA	3
1. UVOD.....	4
1.1. NAMEN, PREDMET IN HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE	5
1.2. METODE DELA.....	5
2. TEORETIČNI DEL NALOGE	6
2.1. KAJ RAZUMEMO POD POJMOM STAROSTNA SESTAVA PREBIVALSTVA?	6
2.2. KDAJ SE PREBIVALSTVO STARA?	11
2.3. POSLEDICE STARANJA PREBIVALSTVA SLOVENIJE	12
3. EKSPERIMENTALNI DEL NALOGE	14
3.1. DEMOGRAFSKA SLIKA OBČINE TRŽIČ.....	14
3.3. ALI SE PREBIVALSTVO V NASELJIH OBČINE TRŽIČ STARA?.....	20
3.4. POSLEDICE STARANJA PREBIVALSTVA V OBČINI TRŽIČ.....	26
3.4.1. ANALIZA INTERVJUJA Z ŽUPANOM IN PODŽUPANOM OBČINE TRŽIČ	26
3.4.2. ANALIZA INTERVJUJA Z DIREKTORICO DOMA STAROSTNIKOV TRŽIČ	28
3.4.3. ANALIZA INTERVJUJA S PREDSEDNICO DRUŠTVA UPOKOJENCEV TRŽIČ....	30
3.4.4. ANALIZA INTERVJUJA Z DIREKTORICO LJUDSKE UNIVERZE TRŽIČ.....	30
3.4.5. ANALIZA SPLETNE ANKETE	31
4. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK	37
5. VIRI IN LITERATURA	40
6. PRILOGE.....	40
6.1. SPLETNA ANKETA	41
6.2. INTERVJU Z G. ŽUPANOM OBČINE TRŽIČ	43
6.3. INTERVJU Z DIREKTORICO DOMA STAROSTNIKOV	44
6.4. INTERVJU Z VODJO PATRONAŽNE SLUŽBE ZD TRŽIČ	45

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava starostnih piramid Slovenije med leti 1948, 1971 in 2002.	7
Slika 2: Primerjava starostne piramide Slovenije za leti 1971 in 2015.	8
Slika 3 : Starostna piramida Slovenije v letu 2015 in napoved za leto 2080.	10
Slika 4: Povprečna starost prebivalcev slovenskih občin, ki odraža staranje prebivalstva	12
Slika 5 : Primerjava starostne piramide Slovenije in starostne piramide občine Tržič za leto 2019.....	16

KAZALO GRAFIKONOV

Graf 1 : Spreminjanje deleža mladega in starega prebivalstva v obdobju 1991-2019.	9
Graf 2 : Projekcije deleža mladega in starega prebivalstva v obdobju 2015-2080.	10
Graf 3 : Gibanje števila prebivalstva občine Tržič od leta 1869 do leta 2019.	18
Graf 4 : Primerjava deleža otrok do 14. leta starosti v naseljih občine Tržič v letih 1991 in 2019.	25
Graf 5 : Primerjava deleža starejših nad 65. letom starosti v naseljih občine Tržič v letih 2011 in 2019.	25
Graf 6 : Delež starostnikov, ki živijo v svojem gospodinjstvu.....	32
Graf 7 : Kje in s kom živijo starostniki.	32
Graf 8 : Večina anketirancev zaznava, da se naselja starajo.....	33
Graf 9 : Staranje prebivalstva je pereč družbeni problem.	33
Graf 10 : Najverjetnejši dejavniki za staranje prebivalstva v občini Tržič.	34

KAZALO TABEL

Tabela 1 : Spreminjanje števila in deleža starega prebivalstva (nad 65 let) in deleža mladega prebivalstva (0-14 let) v obdobju 2000 – 2019 v Sloveniji.....	8
Tabela 2 : Projekcije prebivalstva Slovenije za obdobje 2015-2080.....	9
Tabela 3 : Tržič v številkah	14
Tabela 4: Primerjava izbranih demografskih kazalnikov občine Tržič s kazalniki za Slovenijo za leto 2016.	15
Tabela 5: Gibanje števila prebivalstva v naseljih občine Tržič v obdobju 1869-2019.....	18
Tabela 6: Kazalniki starostne sestave prebivalstva občine Tržič po naseljih za leto 2019	21
Tabela 7: Primerjava deleža starejših nad 65. letom starosti v izbranih naseljih.....	24
Tabela 8: Primerjava deleža otrok do 14. leta starosti v izbranih naseljih.....	24

POVZETEK

Staranje prebivalstva je demografski kazalec, ki je posledica neugodne starostne strukture prebivalstva. Zaradi nizkega naravnega prirastka ter podaljševanja življenjske dobe, se prebivalstvo Slovenije in mnogih evropskih držav stara. Ali se stara tudi v naseljih občine Tržič? Analizirali sva gibanje števila prebivalstva in spreminjanje starostne sestave prebivalstva v naseljih občine Tržič. Naša občina sodi med tiste slovenske občine, kjer se prebivalstvo najbolj stara in številčno upada. Ali je gospodarski razvoj občine Tržič po letu 1990 tudi pomemben dejavnik demografskega razvoja? Z raziskavo želiva ugotoviti, ali občani Tržiča in državljani Slovenije prepoznavamo staranje prebivalstva kot aktualen in pereč družbeni problem s številnimi posledicami ter odzive občine in države na proces staranja prebivalstva.

Ključne besede: naravni prirastek, starostna sestava prebivalstva, staranje prebivalstva, posledice staranja prebivalstva

ABSTRACT

Population aging is a demographic indicator that is a consequence of unfavourable population age structure. The population of Slovenia and many other European countries is aging due to low natural increase and longer life span. Is the population of Tržič municipality aging as well? We have analysed population growth trends and changing age structure of the population of Tržič municipality settlements. Our municipality is among those with the highest trends of aging and declining. Is economic advancement in municipality of Tržič after 1990 also an important factor of demographic development? Our research aim is to find out if the residents of Tržič and citizens of Slovenia consider population aging an alarming social problem with serious consequences. Another goal is to see how the municipal and state administration respond to the population aging process.

Keywords: natural increase, age structure of the population, population aging, consequences of population aging

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo najini mentorici, ge. Irmi Kovač, ki naju je pri nastajanju te raziskovalne naloge spodbujala in nama pomagala.

Zahvaljujemo se tudi učiteljici, ge. Tjaši Švab, ki nama je pomagala prevesti povzetek. Še posebej se zahvaljujemo županu občine Tržič Borutu Sajovicu, podžupanu Juretu Ferjanu, predsednici Društva upokojencev, predsednici Ljudske univerze Tržič in direktorici Doma starostnikov. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so rešili anketo in odgovarjali na najina vprašanja.

1. UVOD

Pri predmetu geografija v 9. razredu podrobno spoznavamo našo državo. Poseben poudarek pa namenimo geografskim metodam raziskovanja domačega kraja. Vendar, katero geografsko vprašanje ali geografski problem v našem kraju bi bil aktualen, zanimiv in uporaben, da ga podrobneje raziščemo in predstavimo v raziskovalni nalogi. V Cobissu sva pregledali naslove novjših raziskav, strokovnih člankov in nalog na področju geografije. Za nasvet sva se obrnili na BSC - Razvojno agencijo za Gorenjsko. Sklenili smo, da je zelo aktualen in tudi za našo prihodnost zanimiv problem staranja prebivalstva, tako v Evropi kot v Sloveniji, pa tudi v občini Tržič. K raziskovanju naju je spodbudilo tudi objavljeno poročilo Računskega sodišča republike Slovenije, ki opozarja na številne vidike tega problema.

S staranjem prebivalstva se srečuje vedno več držav. To pomeni, da se delež starejših ljudi v celotni sestavi prebivalstva veča. Največji razlog za to je nizka rodnost, pa tudi daljšanje pričakovanega trajanja življenja ter pričakovanje negativne stopnje naravnega prirastka, čemur ni videti konca vsaj še nekaj desetletij. Vse to povzroča številne ekonomske probleme ter posledice.

A v uvodu se nama postavlja vprašanje, kdaj pa je človek star? Kdo spada v kategorijo starejšega prebivalstva? Ali se definicija staro prebivalstvo spreminja in zakaj se pojem star človek v zadnjem času spreminja? Kateri so sploh kazalci, da je človek star? Kaj vpliva na to? To je le nekaj vprašanj, ki so se nama porajala, zato sva, predno poiščeva odgovore v literaturi in drugih virih, za pomoč prosili najine sošolce in nekatere učiteljice.

Najbolj izvirni so bili naslednji odgovori:

- Vsak posameznik dojema starost na svoj način. Nekateri so zdravi in vitalni do 80. leta, nekatere pa doleti bolezen in izgubijo svojo moč in pade jim odpornost. To je čisto odvisno od posameznika, v današnjem času leta ne igrajo pomembne vloge.
- Starejši ljudje niso več tako aktivni kot v mladih letih, več časa namenijo vsakodnevnim opravilom. Podajajo nasvete mlajšim generacijam, radi govorijo o svojih dogodivščinah in veliko časa namenijo svojim vnukom.
- Človek je star takrat, ko gre v pokoj in osivi ter ne more vsega narediti sam.
- Imajo veliko izkušenj, a jim spomin peša. Težko sledijo razvoju modernih tehnologij.
- Star je takrat, ko ni več radoveden in ne zna več uživati v življenju.

Odgovori so bili različni glede na to, koga smo vprašali. Vsak starostnik živi življenje drugače, zato tudi svojo starost različno sprejema.

1.1. NAMEN, PREDMET IN HIPOTEZE RAZISKOVALNE NALOGE

Namen raziskovalne naloge je prikazati starostno sestavo prebivalstva po naseljih občine Tržič in ugotoviti vzroke in posledice staranja prebivalstva.

Predmet proučevanja raziskovalne naloge je demografski, torej obravnava eno od značilnosti prebivalstva, ki je posledica neugodne starostne strukture prebivalstva. To je staranje prebivalstva - pereč družbeni, gospodarski, socialni problem, ki ga predstavlja na primeru naše občine.

Po določitvi predmeta proučevanja sva postavili naslednje **hipoteze**:

- V skupnem številu prebivalstva je vedno več starega prebivalstva. Predvidevamo, da je trend staranja prebivalstva v občini Tržič podoben slovenskemu trendu.
- Število prebivalstva v posameznih delih občine Tržiča upada. Predvidevamo, da je vedno več starega prebivalstva v oddaljenih in oddaljenih naseljih občine.
- Vedno več starega prebivalstva zahteva več storitev na zdravstvenem in socialnem področju. Predvidevamo, da podobno kot država Slovenija tudi občina Tržič ni pripravljena na staranje prebivalstva.

1.2. METODE DELA

Pravilnost zgoraj postavljenih hipotez sva poskušali dokazati z uporabo naslednjih **metod dela**:

- zbiranje, študij in obdelava literature, spletnih virov, fotografij;
- zbiranje statističnih podatkov ter izbira ustreznih statističnih metod za obdelavo in prikaz statističnih podatkov;
- intervju z: županom Občine Tržič, direktorico Doma starostnikov, direktorico Ljudske univerze, predsednico Društva upokojencev in vodjo Patronažne službe ZD Tržič;
- spletno anketiranje izbranih anketirancev,
- analiziranje vprašalnikov.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1. KAJ RAZUMEMO POD POJMOVOM STAROSTNA SESTAVA PREBIVALSTVA?

Pri prebivalstvu spremljamo in preučujemo število in sestavo prebivalstva. Ko preučujemo število prebivalstva, se ukvarjamo predvsem s spreminjanjem števila prebivalcev, njihovim skupnim številom in gostoto poselitve nekega območja, medtem ko pri sestavi prebivalstva preučujemo spolno, starostno, narodnostno, izobrazbeno, versko in zaposlitveno sestavo prebivalstva.

Število prebivalcev nekega območja je odvisno od naravnega gibanja števila prebivalcev in selitev. Naravno gibanje števila prebivalcev je odvisno od rodnosti in umrljivosti. Razlika med njima je naravni prirastek. Na število prebivalcev pa vplivajo tudi odselitve in priselitve.

$$\begin{aligned} &\text{Skupno število prebivalstva države} \\ &= \\ &\text{naravni prirastek (NP)} \\ &+/- \\ &\text{migracijski saldo (MS)} \end{aligned}$$

Rodnost ali nataliteta je število živorojenih otrok na 1000 prebivalcev v enem letu (izražena je v ‰). V Sloveniji se je rodnost v 20. stoletju ves čas zniževala in je najnižjo dosegla leta 2003 (8,7 ‰). Od takrat naprej se je rodnost postopno povečala in se v zadnjih treh letih gibala malo pod 11 ‰. Na rodnost vplivajo gospodarska razvitost, državna politika, prevladujoča verska usmerjenost in tradicija. Zniževanje rodnosti v Sloveniji je povezano tudi s čedalje večjo starostjo žensk ob rojstvu prvega otroka, ki danes znaša skoraj 29 let, medtem ko je bila v 70-ih letih ta starost le okrog 23 let. (7)

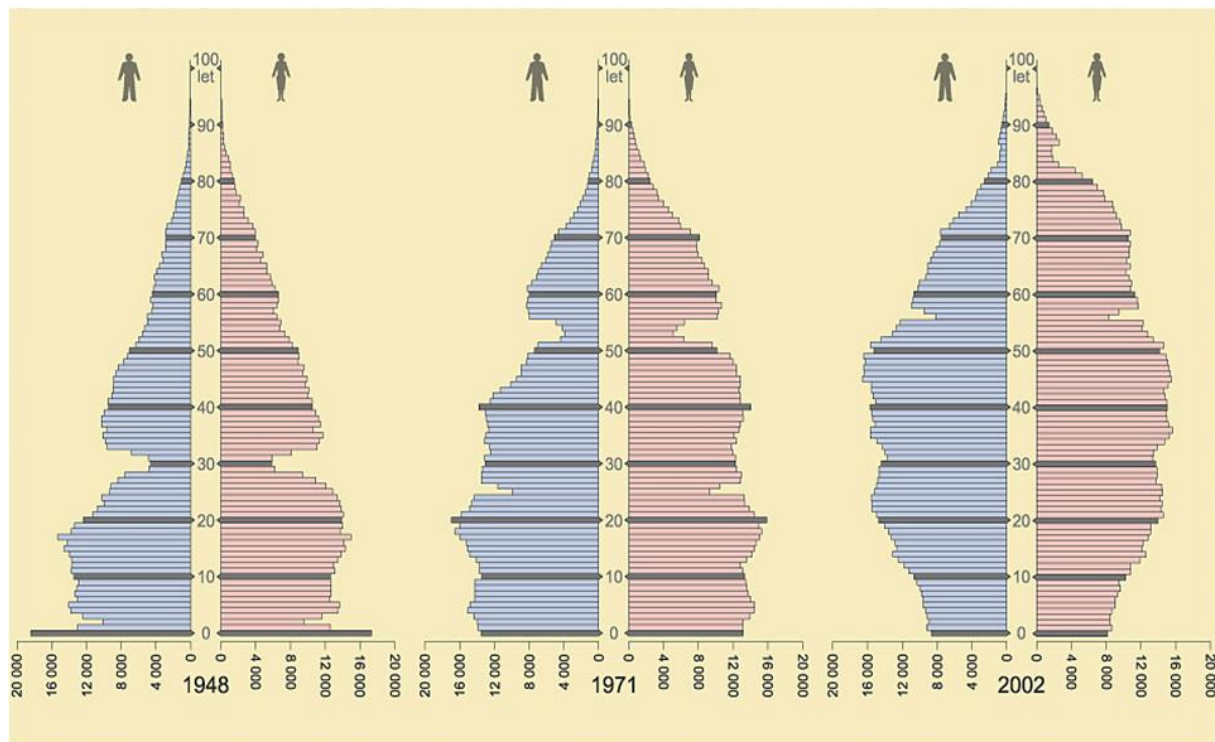
Umrlijvost (tudi smrtnost) ali mortaliteta je število umrlih na 1000 prebivalcev v enem letu (izražena je v ‰). Najbolj je odvisna od gospodarske in socialne razvitosti območja (boljša zdravstvena oskrba, kakovostnejša prehrana, način življenja) in od starostne sestave tamkajšnjega prebivalstva. V razvitih državah se stopnja umrljivosti giblje okrog 10 ‰ (tudi v Sloveniji). (7)

Naravni prirastek je razlika med rodnostjo in umrljivostjo. Je razlika med živorojenimi in umrlimi na 1000 prebivalcev v enem letu (izražen je v ‰). V Sloveniji smo imeli med leti 2000 in 2005 negativen naravni prirastek, kar pomeni, da je bila v teh letih rodnost manjša od umrljivosti. Zaradi nizkega in občasno negativnega naravnega prirastka ter podaljševanja življenjske dobe, ki se je v zadnjih 50 letih podaljšala za približno 10 let (na 74 let za moške in 82 let za ženske), se prebivalstvo Slovenije stara. Zaradi tega lahko v prihodnje pričakujemo vedno višje izdatke za zdravstveno in socialno varstvo ter pokojnine. (7)

Prebivalstvo po starosti delimo v tri starostne skupine: mlado (0 do 15 let), zrelo (od 15 do 64 let) in staro (nad 65 let) prebivalstvo. Za prikaz spolne in starostne sestave prebivalstva in razmerja med starostnimi skupinami uporabljamo starostno piramido. Iz njene oblike lahko razberemo,

katera je prevladujoča starostna skupina prebivalstva (mladi, zreli ali stari) in kakšen bo trend razvoja prebivalstva. Ločimo tri osnovne oblike starostnih piramid:

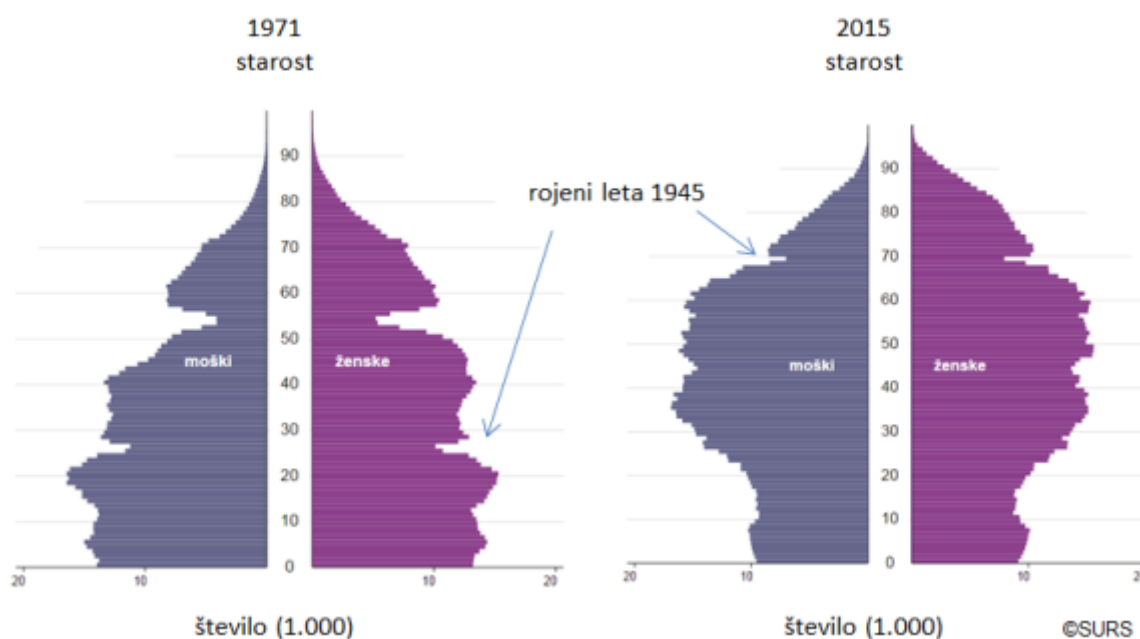
- oblika trikotnika: značilna je prevlada mladega prebivalstva;
- oblika koša: značilna je prevlada zrelega prebivalstva, pri čemer je mladih več kot starih;
- oblika žare: značilna je prevlada zrelega prebivalstva, pri čemer je starih več kot mladih.

Slika 1: Primerjava starostnih piramid Slovenije med leti 1948, 1971 in 2002.

Skupno število prebivalcev se je povečevalo do leta 1991, med leti 1991 in 2002 se je število prebivalcev nekoliko zmanjšalo in se nato prehodno do leta 2013 spet povečalo. Po tem pa sledi vedno večji padec. Delež prebivalcev starejših od 65 let se ves čas povečuje, prav tako pričakovana življenjska doba in povprečna starost prebivalcev, rodnost se zmanjšuje, prav tako pa delež prebivalcev mlajših od 15 let. (9)

Naslednja slika prikazuje primerjavo starostne piramide Slovenije med leti 1970 in 2015, iz katere se vidi prehajanje slovenskega prebivalstva iz zrelega v star demografski režim. Če je leta 1970 piramida najširša v spodnji polovici, se v letu 2015 najširši del prestavi v srednja leta, največ je ljudi v starosti med 40 in 65 let, tudi zgornji del postaja vse širši, spodnji del pa vse ožji.

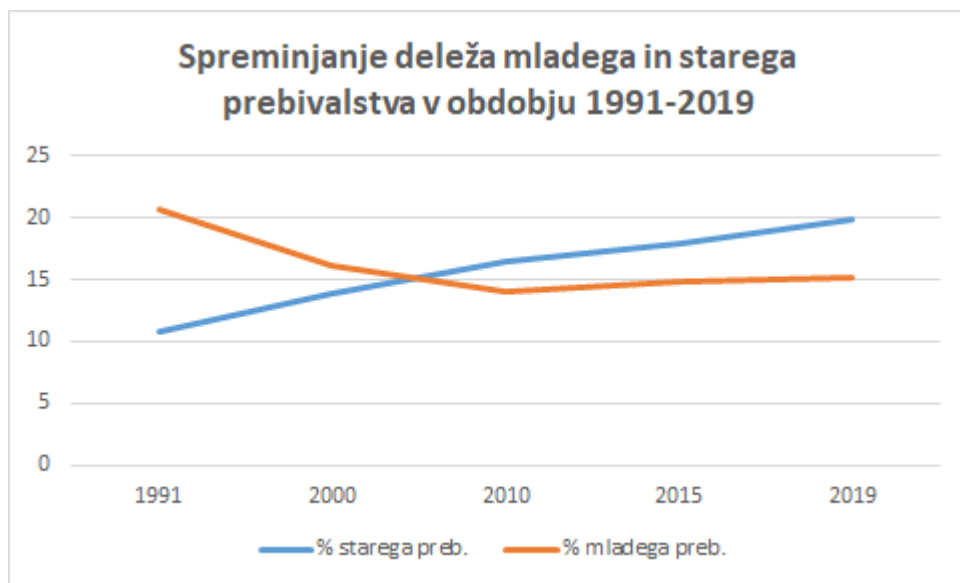

Slika 2: Primerjava starostne piramide Slovenije za leti 1971 in 2015. (Vir: SURS)

Na obliko starostne piramide vpliva spreminjanje števila mladega in starega prebivalstva oziroma njun delež v skupnem številu prebivalstva. Naslednja tabela prikazuje gibanje deleža starega in deleža mladega prebivalstva od leta 1991 do danes. V 28-ih letih je delež starega prebivalstva narasel iz 10,8 na 19,8, torej za +9%. V istem obdobju je delež mladega prebivalstva upadel iz 20,6 na 15,1, torej za -3,6%. Delež mladih se je najbolj znižal v obdobju 1991 do 2000. Spreminjanje deleža starega in deleža mladega prebivalstva ter trend gibanja se lepo vidi v grafikonu pod tabelo. Liniji, ki prikazujeta obe gibanji, sta oblikovali "škarje", saj se sekata približno v letu 2005. Od takrat je v starostni sestavi prebivalstva Slovenije večji delež starega prebivalstva v primerjavi z deležem mladega prebivalstva.

leto	1991	2000	2010	2015	2019	razlika 1991 - 2019
% starega preb.	10,8	13,9	16,5	17,9	19,8	+9,0
% mladega preb.	20,6	16,1	14,0	14,8	15,1	-3,6

Tabela 1 : Spreminjanje števila in deleža starega prebivalstva (nad 65 let) in deleža mladega prebivalstva (0-14 let) v obdobju 2000 – 2019 v Sloveniji. (vir: SURS)

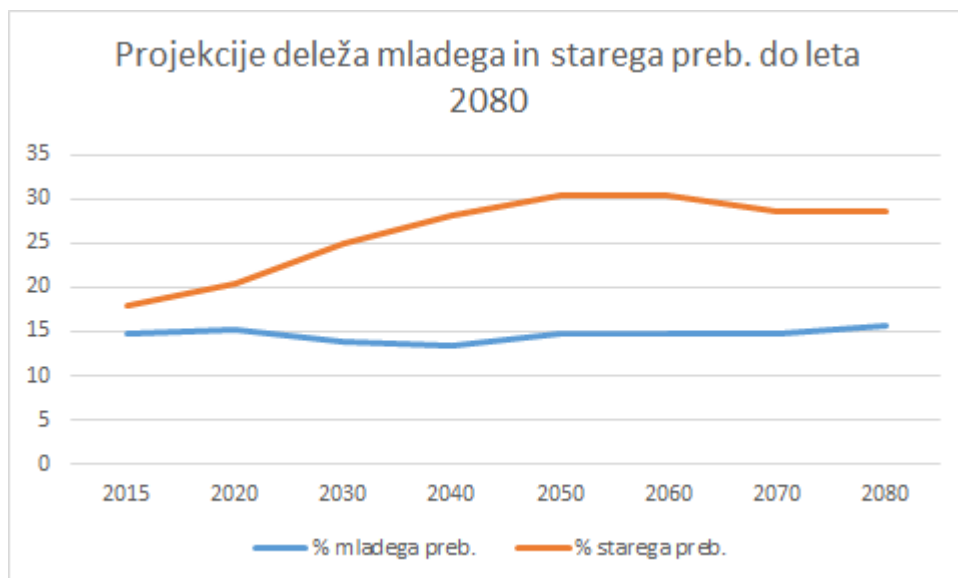

Graf 1 : Spreminjanje deleža mladega in starega prebivalstva v obdobju 1991-2019.

Statistični urad Republike Slovenije je pripravil napovedi ali projekcije demografskih kazalcev za obdobje 2015 do 2080. Projekcije kažejo, da bo do leta 2030 število prebivalcev Slovenije še rahlo naraščalo, potem pa bo začelo upadati, tako da nas po statističnih napovedih leta 2070 ne bo več niti dva milijona. Delež mladega prebivalstva bo upadal do leta 2040, nato se bo ustalil na okoli 15%. Delež starega prebivalstva pa bo hitro naraščal in leta 2050 presegel 30%.

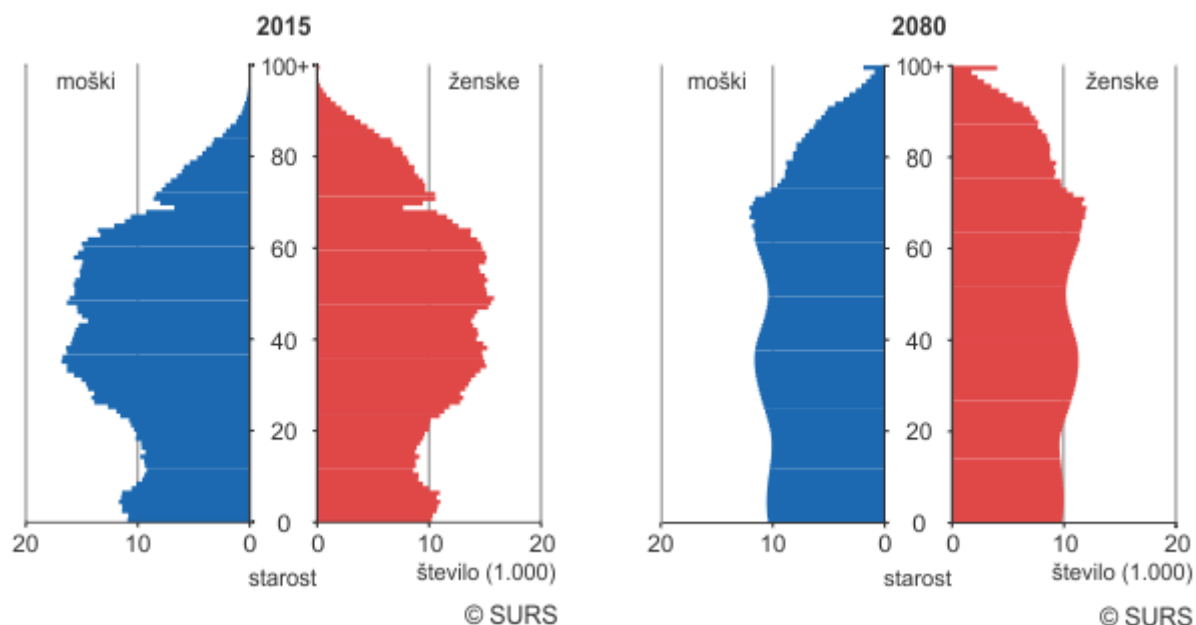
leto	2015	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
št. preb.	2062874	2075778	2080145	2066086	2045090	2000454	1956522	1938449
% mladega preb.	14,8	15,2	13,9	13,5	14,8	14,8	14,8	15,7
% zrelega preb.	67,3	64,3	61,1	58,4	54,7	54,9	56,6	55,7
% starega preb.	17,9	20,4	24,9	28,1	30,5	30,3	28,5	28,6

Tabela 2 : Projekcije prebivalstva Slovenije za obdobje 2015-2080. (vir: SURS)

Graf 2 : Projekcije deleža mladega in starega prebivalstva v obdobju 2015-2080.

Napovedi števila in starostne sestave prebivalstva Slovenije do leta 2080 se kažejo tudi v spreminjanju značilnosti in oblike starostne piramide Slovenije. Slovenija ima že danes, podobno kot večina držav razvitega sveta, star demografski režim z nizkima rodno in smrtnostjo. Zato se bo delež starejših še močno povečeval, piramida bo postajala vse širša v zgornji polovici, vedno večji bo tudi delež ljudi, starejših od 75 let. Lahko rečemo, da piramida Slovenije postaja podobna obliki žare. Glede na starostno sestavo prebivalcev je Slovenija v nezavidljivem položaju, saj se delež prebivalcev, mlajših od 15 let, še vedno zmanjšuje (nizka rodnost), povečuje pa delež prebivalcev, starejših od 65 let.

Slika 3 : Starostna piramida Slovenije v letu 2015 in napoved za leto 2080. (vir: SURS)

2.2. KDAJ SE PREBIVALSTVO STARA?

Staranje prebivalstva je pojav, s katerim se soočajo vse evropske države, med katerimi je tudi Slovenija. Posledice, ki jih prinašajo izboljšani življenjski pogoji, se kažejo v podaljševanju pričakovane življenjske dobe ter zmanjšanju števila rojstev. Posledica teh pojavov je staranje družbe. Ker je tudi v prihodnje pričakovati zmanjšanje rodnosti, bo staranje še bolj intenzivno in bo pustilo posledice na mnogih področjih življenja, še zlasti ekonomske. Staranje prebivalstva bo v prihodnosti bistveno vplivalo na gospodarski razvoj in rast proizvodnje, akumulacijo človeškega kapitala, razmere na trgu delovne sile, na delovanje pokojninskih skladov ter na zdravstvo. Staranje prebivalstva je proces, ki ga lahko prikažemo z naraščanjem odstotka starega prebivalstva ali z naraščanjem srednje starosti prebivalstva.

O staranju prebivalstva govorimo, ko se povečuje delež prebivalstva nad določeno starostno mejo (to je običajno starost 65 let), hkrati pa se zmanjšuje število otrok, mlajših od 15 let, in se podaljšuje življenjska doba prebivalcev. Najpomembnejši razlogi za staranje prebivalstva so: znižanje rodnosti, povečanje umrljivosti in migracije.

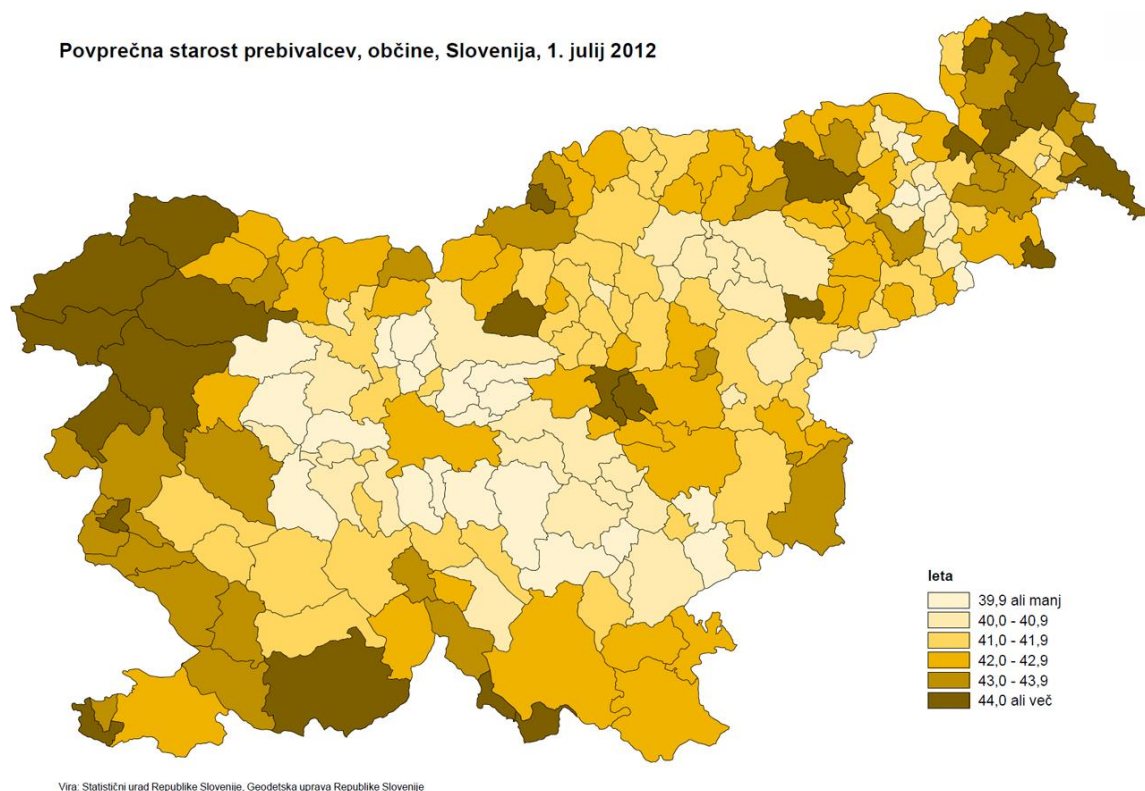
V Sloveniji se je na sedanjem ozemlju v približno zadnjem stoletju in pol delež 65 in več let starega prebivalstva povečal za skoraj trikrat. Po popisnih podatkih je bil leta 1948 ta delež 7,3%, leta 1981 11,1% in leta 2002 14,7%. Leta 2002 je bil delež mladih (0-14 let) komaj še višji od deleža oseb starejših od 65 let. Še večje povečanje pa nas čaka v prihodnjih letih. (9)

Spodnja karta prikazuje srednjo starost prebivalcev slovenskih občin. Največjo povprečno starost (44 in več let) ima prebivalstvo nekaterih alpskih občin (Kranjska Gora, Bohinj, Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal), občin v Prekmurju (Murska Sobota, Moravske Toplice, Lendava in večina občin na Goričkem), pa tudi občine nekdanjega industrijskega polmeseca Slovenije (Maribor, Trbovlje, Hrastnik, Mežica), pa obmejne občine (Ilirska Bistrica, Kostel, Osilnica, Zavrč). V isto kategorijo najstarejšega prebivalstva sodijo tudi občine: Piran, Gornji Grad in haloška občina Majšperk.

Najmlajše prebivalstvo imajo občine v osrednji Sloveniji, ki gravitirajo proti Ljubljani. Zanimivo, da je srednja starost prebivalstva med nižjimi tudi v občinah zahodno od Maribora (Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice), v občinah v Posavju in občinah v Slovenskih goricah.

Občina Tržič leta 2012 sodi v četrto kategorijo, povprečna starost prebivalstva je med 42 in 42,9 let, tako kot večina občin zgornjega dela Gorenjske.

Povprečna starost prebivalcev, občine, Slovenija, 1. julij 2012

Slika 4: Povprečna starost prebivalcev slovenskih občin, ki odraža staranje prebivalstva. (Vir: e-učbenik 1)

2.3. POSLEDICE STARANJA PREBIVALSTVA SLOVENIJE

Iz dosedanje raziskave o starostni sestavi prebivalstva Slovenije sledi jasen zaključek: prebivalstvo Slovenije se stara. Zato lahko v prihodnje pričakujemo vedno slabše razmerje med aktivnimi in vzdrževanimi prebivalci, višje izdatke za pokojnine ter zdravstveno in socialno varstvo. Država se je doslej zoper te trende borila predvsem z dvigovanjem upokojitvene starosti in podaljševanjem delovne dobe, potrebne za upokojitev. Različni strokovnjaki že več let opozarjajo, v zadnjem času pa se tega počasi začenjajo zavedati tudi politiki, da ti ukrepi niso zadostni. Na to je v svojem poročilu v lanskem letu opozorilo tudi Računsko sodišče Republike Slovenije. Iz revizijskega poročila za obdobje 2007-2018 povzemava bistvene ugotovitve:

- Država že več kot deset let ni izvajala potrebnih ukrepov za zagotovitev oskrbe čim večjemu številu pomoči potrebnih. Naraščajoči trend staranja prebivalstva pa bo stanje še dodatno poslabšal. Leta 2016 je pomoč v obliki različnih storitev socialnega varstva prejelo le 8,9 odstotka od 395.127 upravičencev. Le 1,7 odstotka upravičencev je bilo v čakalni vrsti za sprejem v domove za starejše. Za preostalih 89,4 odstotka upravičencev pa država ni imela podatkov o tem, ali ter koliko pomoči bi potrebovali oziroma ali pomoč dejansko prejema in v kakšni obliki. (6)
- Država od leta 2007 ni zgradila nobenega novega doma za starejše, podelila pa je kar nekaj koncesij zasebnikom, pri katerih je bivanje v domu občutno dražje kot v javnih

domovih. Čeprav se je država odločila spodbujati skupnostne oblike pomoči, je bilo v omenjenem obdobju povpraševanje po oskrbi v domovih za starejše trikrat višje kot po drugih oblikah pomoči. (6)

- Očitki računskega sodišča se dotikajo še vedno neurejenega področja dolgotrajne oskrbe, ki ga različne vlade in ministri obljublajo že dlje kot poldrugo desetletje. (6)
- Mednarodne usmeritve večine zahodnoevropskih držav so od institucionalnih k skupnostnim oblikam pomoči in ne obratno, k čemur se nagiba tudi slovenski nacionalni program socialnega varstva. Pritisk na domove za starejše je pri nas tolikšen predvsem zaradi nerazvitosti drugih oblik pomoči in pomanjkanja stanovanjskih skupnosti. Cilj je, da bi ljudje čim več pomoči dobili v domačem okolju. (6)
- Neprilagojenost sistemov socialne zaščite starajočemu se prebivalstvu že sedaj obremenjuje javne finance, obvladovanje demografskih sprememb pa bo v prihodnje eden njihovih največjih izzivov. Demografske projekcije kažejo, da bo staranje prebivalstva, ki ga bo spremljalo zmanjševanje števila delovno sposobnih, postalo še intenzivnejše, hkrati pa bo tudi izrazitejše kot v drugih državah EU. Delež starejše populacije se bo tako v naslednjih treh desetletjih podvojil. Delež izdatkov za socialno zaščito bi se ob takšnem scenariju s sedanjih 19 % BDP v treh desetletjih povečal na okoli 25 % BDP, kar bi ob nespremenjenih sistemih socialne zaščite privedlo do nevzdržnega pritiska na javne finance, saj transfer iz proračuna v ZPIZ že ob sedanjem razmerju med aktivno in upokojeno generacijo znaša nekaj manj kot 4 % BDP. (6)

Po osnovnem scenariju projekcij prebivalstva bo v Sloveniji leta 2060 skoraj tretjina prebivalcev starejših od 65 let. Takšna gibanja se bodo odražala na trgu dela in v izobraževanju, pri javnih izdatkih za sisteme socialne zaščite, vključenosti starejših v družbo in kakovosti življenja starejših. Demografske spremembe bodo zahtevale tudi prilagoditve trga dela, sistema izobraževanja in prostorskega načrtovanja, kar kaže, da bo nujno izvesti večje število ukrepov z različnih področij. Soočanje z demografskimi spremembami bi lahko poleg izzivov predstavljalo tudi priložnosti. Potreba po razvoju socialno varstvenih storitev, po katerih se povpraševanje v dolgoživi družbi močno poveča, predstavlja tudi priložnost za razvoj novih delovnih mest. V dolgoživi družbi starejši predstavljajo tudi ciljno skupino za posamezne gospodarske dejavnosti. Priložnosti se kažejo tudi v razvoju prostovoljstva med starejšimi in medgeneracijskega sodelovanja pri zadovoljevanju potreb, ki lahko izboljšajo kvaliteto življenja. (2)

3. EKSPERIMENTALNI DEL NALOGE

3.1. DEMOGRAFSKA SLIKA OBČINE TRŽIČ

Občina Tržič sodi med srednje velike slovenske občine, ki je tudi po novem zakonu o lokalni samoupravi ostala enotna. Leži v severnem delu Slovenije, ob meji z Avstrijo, na stiku visokogorskega sveta Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp ter Ljubljanske kotline. Prav obmejna lega in stik različnih pokrajinskih enot sta prepoznavni značilnosti občine. V naslednji tabeli so prikazani najpomembnejši podatki iz tako imenovane osebne izkaznice občine Tržič.

površina:	155,4 km ²
število naselij:	35
število prebivalcev (prva polovica leta 2019):	15.063
največje naselje (2019):	Tržič 3.670 prebivalcev
povprečna starost prebivalstva (2019):	44,3 let (moški 42,7; ženske 45,9 let)
gostota naseljenosti (2019):	95,8 prebivalca/ km ² ,
število gospodinjstev (2018) :	5.715
povprečno število članov na eno gospodinjstvo (2018):	2,5

Tabela 3 : Tržič v številkah (7)

Večina podatkov iz osebne izkaznice občine Tržič, ki so objavljeni na spletnem portalu Občine Tržič, je za leto 2019. Kakšna pa je demografska slika občine Tržič, če jo primerjamo s podatki za Slovenijo? Podatke sva poiskali na spletni strani SURS-a in na portalu Občine Tržič, a so zbrani le za leto 2016.

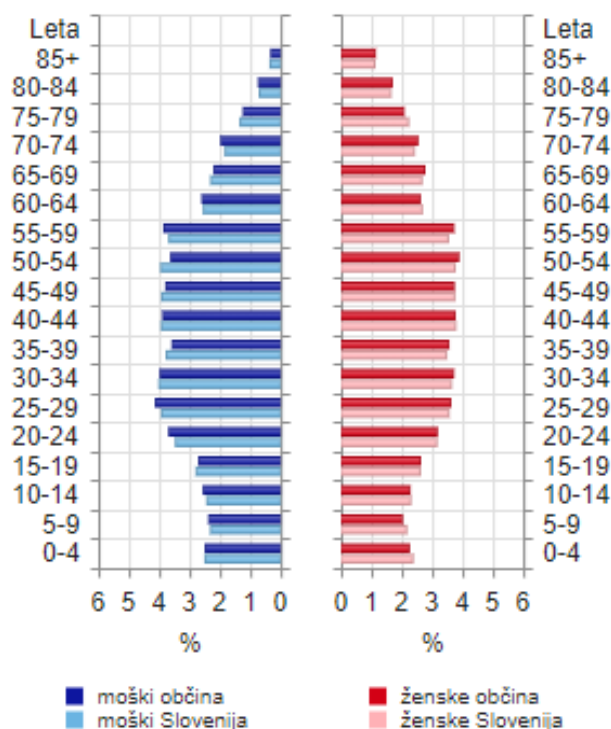
KAZALNIKI ZA LETO 2016	OBČINA TRŽIČ	REPUBLIKA SLOVENIJA
Število prebivalcev	14.839	2.064.241
Gostota prebivalstva (preb./km ²)	96	102
Skupni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-0,1	0,8
Povprečna starost prebivalcev (leta)	43,7	42,9
Živorojeni (na 1.000 prebivalcev)	8,8	9,9
Umrli (na 1.000 prebivalcev)	8,9	9,5
Naravni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-0,1	0,3
Skupni selitveni prirast (na 1.000 prebivalcev)	-0,1	0,5
Indeks staranja	141,3	125,4
Indeks staranja za moške	167,0	150,7
Indeks staranja za ženske	116,7	101,6
Povprečna mesečna neto plača na zaposleno osebo (EUR)	899,64	1.030,16

Tabela 4: Primerjava izbranih demografskih kazalnikov občine Tržič s kazalniki za Slovenijo za leto 2016. (4)

Če primerjamo demografske kazalnike občine Tržič s kazalniki za celotno Slovenijo, ugotovimo:

- Občina Tržič je redkeje poseljena od slovenskega povprečja.
- Naravni prirastek prebivalstva je nižji kot v Sloveniji.
- Povprečna starost prebivalstva je za 0,8 leta večja kot v Sloveniji.
- Selitveni prirast je negativen, kar pomeni, da se več ljudi iz občine izseli kot pa priseli. Za Slovenijo velja, da je selitveni prirast rahlo pozitiven.
- Največje odstopanje je pri indeksu staranja, s katerim primerjamo število starejših nad 65. letom s številom otrok do 14. leta. Indeks staranja v občini Tržič je 141, v Sloveniji pa 125. Indeks staranja je občutno večji za moške kot za ženske.

Prebivalstvo občine Tržič se stara hitreje od slovenskega povprečja. To je razvidno iz podatka o povprečni starosti prebivalcev, ki je v naši občini v letu 2016 43,7 let, v Sloveniji pa 42,9 let. Podatek o povprečni starosti se hitro dviga, kar je razvidno iz primerjave za leto 2016 in 2019, ko je povprečna starost občanov že 44,3 let. Da je proces staranja v občini Tržič še hitrejši, pa lahko razberemo tudi iz primerjave starostnih piramid za občino Tržič in za Slovenijo v letu 2019.

Slika 5 : Primerjava starostne piramide Slovenije in starostne piramide občine Tržič za leto 2019. (vir: SURS)

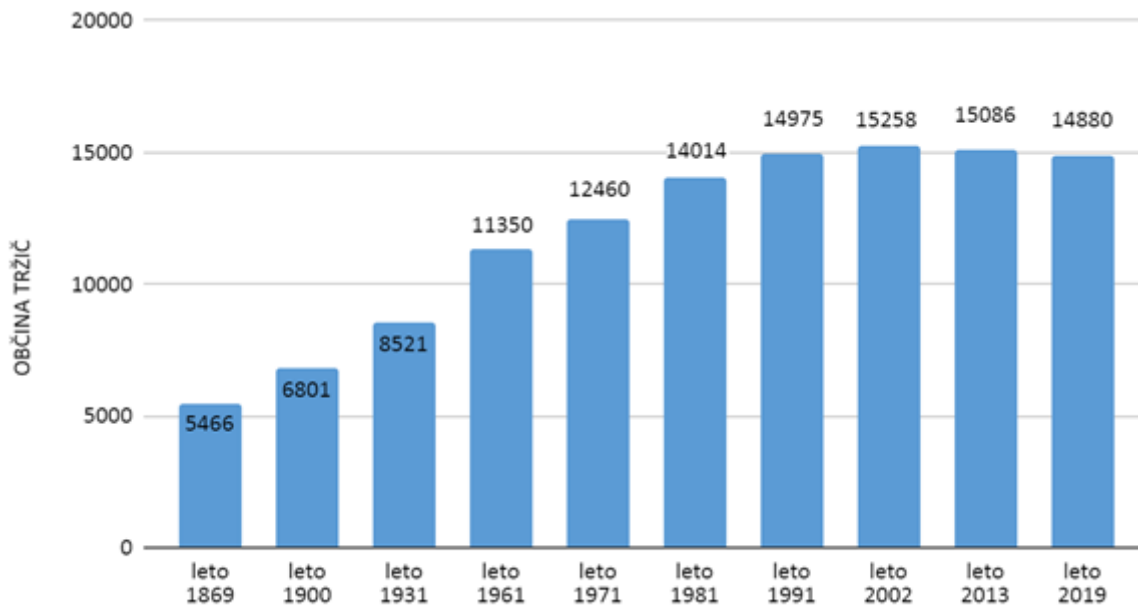
Na ozemlju občine Tržič je eno mestno naselje - mesto Tržič z 3670 prebivalci - in 35 podeželskih naselij, med katerimi so zlasti največja močno urbanizirana, npr.: Bistrica, Loka, Kovor, Zvirče, Križe. Naslednja tabela prikazuje zgodovinski razvoj naselij občine Tržič z vidika gibanja števila prebivalstva.

ime naselja	leto 1869	leto 1900	leto 1931	leto 1961	leto 1971	leto 1981	leto 1991	leto 2002	leto 2013	leto 2019
Bistrica pri Tržiču	143	166	536	878	1798	3432	3453	3187	2959	2759
Brdo	7	18	13	6	9	11	20	24	32	29
Breg ob Bistrici	45	43	54	42	45	55	57	57	79	68
Brezje pri Tržiču	129	144	144	181	227	235	323	361	361	371
Čadovlje pri Tržiču	19	26	61	79	92	84	81	86	86	81
Dolina	34	48	143	116	96	89	84	70	68	70
Gozd	70	64	73	49	32	28	24	23	26	27
Grahovše	148	146	146	165	148	140	127	131	130	123
Hudi Graben	10	10	10	64	56	55	56	51	48	44
Hudo	64	56	57	51	47	60	65	52	50	50
Hušica	11	6	19	14	15	6	4	4	3	6
Jelendol	58	80	196	202	204	138	156	170	125	114
Kovor	306	351	392	452	493	520	653	758	797	792
Križe	283	357	357	563	557	674	827	859	895	874
Leše	205	258	237	216	187	161	185	210	211	211
Loka	35	51	73	155	268	423	347	369	359	351
Lom pod Storžičem	174	173	196	244	230	228	310	339	361	350
Novake	22	30	22	12	13	17	19	18	14	16
Paloviče	103	94	86	88	64	61	57	59	72	76
Podljubelj	612	668	592	550	529	535	578	703	853	886
Popovo	17	22	26	22	20	17	21	27	22	21
Potarje	58	57	88	57	51	46	66	65	86	76
Pristava	86	126	330	597	940	953	848	912	904	888
Retnje	98	107	212	297	341	292	278	278	277	272

Ročevnica	16	19	62	101	207	396	398	557	582	591
Sebenje	150	205	278	342	320	317	389	376	426	435
Senično	119	144	157	166	136	166	212	288	301	294
Slap	134	169	154	231	241	225	193	181	199	182
Spodnje Vetrno	43	54	50	38	28	21	37	43	57	66
Tržič	1751	2626	3244	4811	4509	3937	4206	3920	3674	3670
Vadiče	55	51	47	32	26	28	22	18	18	17
Visoče	48	47	43	46	54	49	69	80	88	83
Zgornje Vetrno	52	44	52	47	44	29	43	44	62	70
Zvirče	164	142	142	149	153	253	347	396	400	413
Žiganja vas	197	200	229	287	290	333	420	435	481	504
občina Tržič	5466	6801	8521	11350	12460	14014	14975	15258	15086	14880

Tabela 5: Gibanje števila prebivalstva v naseljih občine Tržič v obdobju 1869-2019. (1, 3)

Gibanje števila prebivalstva na ozemlju občine Tržič od leta 1869 do danes

Graf 3 : Gibanje števila prebivalstva občine Tržič od leta 1869 do leta 2019.

Ob prvem popisu prebivalstva na našem ozemlju v letu 1869 je občina Tržič štela 5466 prebivalcev. Število prebivalcev je v naslednjih desetletjih hitro naraščalo. Do leta 1961 se je podvojilo. Naraščalo je do leta 2002, ko je v občini živel 15258 ljudi. Nato pa število občanov začne upadati. Do leta 2019 za 378 ljudi. A razlike med naselji so velike. Po letu 2002 število prebivalstva izrazito upada v Tržiču in Bistrici, v drugih večjih naseljih pa stagnira oziroma ostaja približno enako. Največji upad beleži naselje Jelendol, kjer se je od leta 2002 število prebivalcev znižalo za 30%. Podrobno bova prikazali gibanje števila prebivalstva v dveh največjih naseljih in podali vzroke za to.

Naselji Tržič in Bistrica sta po številu prebivalstva največji naselji v občini Tržič, v katerih živi 6429 ljudi, v celotni občini pa 14880 ljudi, torej 43%. Glede na to sklepamo, da je gostota poselitve v naši občini še dokaj enakomerna in razpršena, saj je še več večjih naselij z nad 500 ljudi (Križe, Podljubelj, Lom, Kovor, Ročevnica, Pristava).

V naselju Bistrica je leta 1869 živel le 143 ljudi. Do leta 1931 je naraslo na 536 ljudi (indeks rasti 375), leta 1961 je imela Bistrica 878 prebivalcev (indeks rasti 164), leta 1971 pa 1798 prebivalcev, torej 920 več kot pred desetimi leti (indeks rasti 205). Število prebivalcev Bistrice se je zelo povečalo v obdobju 1971-1981, za 1634 ljudi (indeks rasti 190). V naslednjih letih se rast števila prebivalstva Bistrice umiri oziroma do naslednjega popisa prebivalstva leta 1991 stagnira (indeks 100,6), potem pa začne upadati. Leta 2002 v Bistrici živi 266 ljudi manj kot leta 1991 (indeks 92). Do leta 2013 se število prebivalstva zniža še za 262 (indeks 92). In do leta 2019 se zniža še za 200 ljudi, tako da danes v Bistrici živi 694 ljudi manj kot leta 1991, ko je število prebivalstva Bistrice doseglo svoj maksimum. Zgovoren je indeks 80, kar pomeni, da je danes Bistričanov 20% manj kot ob osamosvojitvi Slovenije.

Trg Tržič je imel ob prvem popisu prebivalstva 1751 prebivalcev, kar je več kot dvanajstkrat več kot tedanja vas Bistrica. Do naslednjega popisa je število naraslo na 2626 (indeks 150). Leta 1926 je tedanji kralj Aleksander Tržiču podelil mestne pravice. In mesto Tržič je hitro raslo. Leta 1931 je imelo 3244 prebivalcev (indeks 124). V naslednjih tridesetih letih se število prebivalcev mesta Tržič poveča še za 1567 ljudi (indeks 149) in doseže svoj maksimum s 4811 prebivalci. Če predvidevamo, da v tem obdobju mesto raste na račun industrializacije in urbanizacije, pa po letu 1961 že lahko govorimo o vplivu suburbanizacije na demografski razvoj mesta Tržič. Število meščanov Tržiča se po letu 1961 zmanjšuje. V naslednjih dveh desetletjih za 20% oziroma za 874 ljudi. Naslednji dve desetletji število Tržičanov stagnira, ponovni občutnejši padec števila prebivalstva Tržiča pa je zaznati po popisu leta 2002. Od takrat pa do danes se je število prebivalstva zmanjšalo za 250 ljudi. Od leta 1961, ko je Tržič beležil največ prebivalcev, do danes, se je število prebivalcev mesta Tržič zmanjšalo za 24%.

Danes ima mesto Tržič 819 prebivalcev ali 13% prebivalcev več kot naselje Bistrica. Tržič je maksimum v demografskem pogledu doživel že leta 1961, Bistrica pa leta 1991. Po osamosvojitvi Slovenije se v obeh naseljih število prebivalstva zmanjšuje in to precej hitreje kot v celotni občini Tržič. Sklepamo lahko, da je to posledica suburbanizacije, predvsem pa propada velikega dela tržiške industrije, v kateri je bilo zaposleno aktivno prebivalstvo Tržiča in Bistrice. Zanimariti ne smemo tudi vpliva splošnega demografskega stanja v državi, saj je bil v teh letih naravni prirastek praviloma negativen.

3.3. ALI SE PREBIVALSTVO V NASELJIH OBČINE TRŽIČ STARA?

Na to vprašanje bova poskušali ugotoviti z analizo demografskih kazalnikov: povprečna starost prebivalstva, indeks staranja ter deleži mladega, zrelega in starega prebivalstva.

ime naselja	Povp. starost	Indeks staranja	% preb. (0-14 let)	% preb. (15-64 let)	% preb. (> 65 let)
Bistrica pri Trziču	44,3	150,2	14,4	64,1	21,6
Brdo	46,2	209,0	12,5	61,3	26,2
Brezje pri Trziču	43,1	83,3	17,6	67,6	14,7
Čadovlje pri Trziču	43,2	135,3	13,7	67,7	18,6
Dolina	44,8	125,0	14,8	66,7	18,5
Gozd	47,3	280,0	7,1	72,9	20,0
Hudi Graben	44,7	187,5	13,0	62,6	24,4
Hudo	45,0	150,0	9,1	77,3	13,6
Hušica	43,4	200,0	10,0	70,0	20,0
Kovor	46,6	233,3	7,9	73,7	18,4
Križe	43,4	136,6	16,5	60,9	22,6
Leše	44,0	138,8	15,3	63,4	21,3
Loka	39,1	81,1	17,5	68,2	14,2

Lom pod Storžičem	45,6	214,0	12,3	61,5	26,2
Novake	40,9	101,5	19,4	60,9	19,7
Podljubelj	40,4	108,3	15,8	67,1	17,1
Popovo	41,0	86,4	19,1	64,4	16,5
Pristava	38,3	68,8	21,1	64,5	14,5
Retnje	43,8	144,7	13,9	66,1	20,0
Ročevnica	43,2	109,8	15,1	68,4	16,5
Sebenje	57,6	425,8	11,2	41,3	47,5
Senično	42,4	125,4	15,4	65,3	19,3
Slap	45,5	163,4	13,9	63,3	22,8
Spodnje Vetrno	44,1	132,1	15,4	64,3	20,3
Tržič	39,1	57,1	21,2	66,7	12,1
Vadiče	43,0	122,3	13,7	69,5	16,8
Zgornje Vetrno	42,9	81,8	13,3	75,9	10,8
Zvirče	40,8	100,0	17,1	65,7	17,1
Žiganja vas	45,6	196,5	13,8	59,1	27,1
TRŽIČ	43,3	137,5	17,5	58,5	24,0

Tabela 6: Kazalniki starostne sestave prebivalstva občine Tržič po naseljih za leto 2019. (3)

Povprečna starost prebivalcev občine se dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji. Hitreje kot je občinsko povprečje, se starajo naselja: Bistrica, Brdo, Dolina, Gozd, Hudi Graben, Hudo, Kovor, Lom, Sebenje, Slap in Žiganja vas. Povprečna starost prebivalstva pa je najnižja (40 ali manj let) v naseljih: Tržič, Loka, Pristava, Podljubelj in Zvirče.

Če primerjamo delež starejših nad 65 letom v nekem naselju z deležem mladih do 14 leta, izračunamo indeks staranja. Če je indeks nad 100, pomeni, da je več starejših in se naselje stara.

	delež otrok		delež starejših	
NASELJE	leto 1991	leto 2019	leto 2011	leto 2019
Bistrica pri Tržiču	20,1	14,4	18,9	21,6
Brdo	30	12,5	22,6	26,2
Breg ob Bistrici	19,3	...	20,3	...
Brezje pri Tržiču	21,4	17,6	14,8	14,7
Čadovlje pri Tržiču	21	13,7	18,3	18,6
Dolina	15,5	14,8	19,7	18,5
Gozd	4,2	7,1	22,6	20
Grahovše	18,1	...	15,4	...
Hudi Graben	16,1	13	12,2	24,4

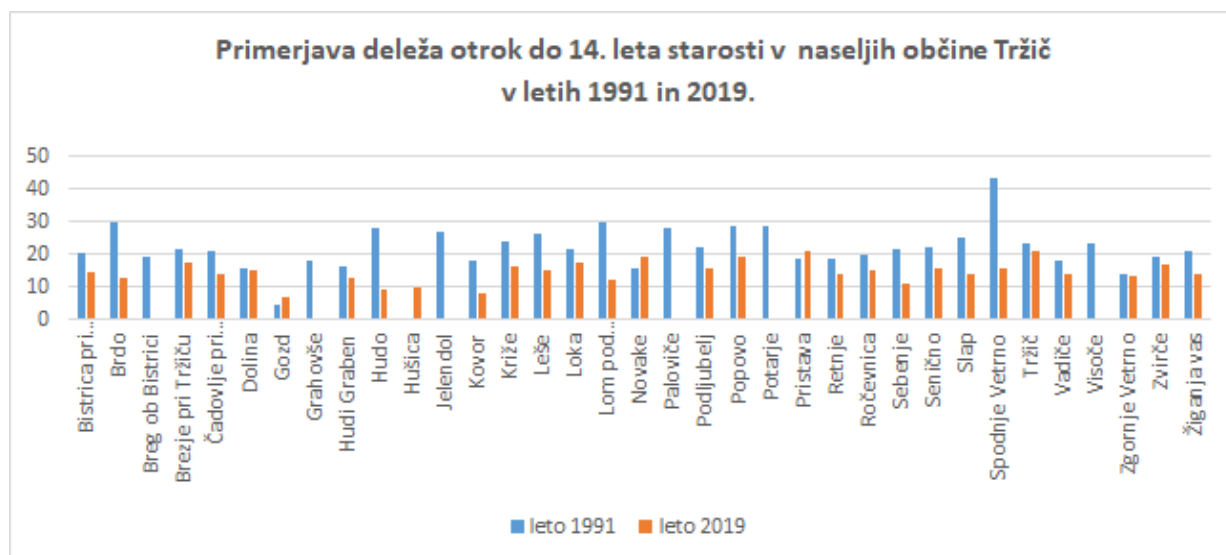
Hudo	27,7	9,1	11,5	13,6
Hušica	0	10	...	20
Jelendol	26,9	...	8,8	...
Kovor	17,8	7,9	16,1	18,4
Križe	23,7	16,5	15	22,6
Leše	26,5	15,3	12,7	21,3
Loka	21,6	17,5	17,8	14,2
Lom pod Storžičem	30	12,3	13	26,2
Novake	15,8	19,4	...	19,7
Paloviče	28,1	...	13,4	...
Podljubelj	22	15,8	12,8	17,1
Popovo	28,6	19,1	...	16,5
Potarje	28,8	...	11,8	...
Pristava	18,5	21,1	17	14,5
Retnje	18,7	13,9	16,2	20
Ročevnica	19,8	15,1	43,1	16,5

Sebenje	21,3	11,2	13,2	47,5
Senično	22,2	15,4	14,3	19,3
Slap	24,9	13,9	15,3	22,8
Spodnje Vetrno	43,2	15,4	7,5	20,3
Tržič	23,4	21,2	13,8	12,1
Vadiče	18,2	13,7	...	16,8
Visoče	23,2	...	10,1	...
Zgornje Vetrno	14	13,3	28,3	10,8
Zvirče	19	17,1	21,1	17,1
Žiganja vas	21,2	13,8	15,6	27,1

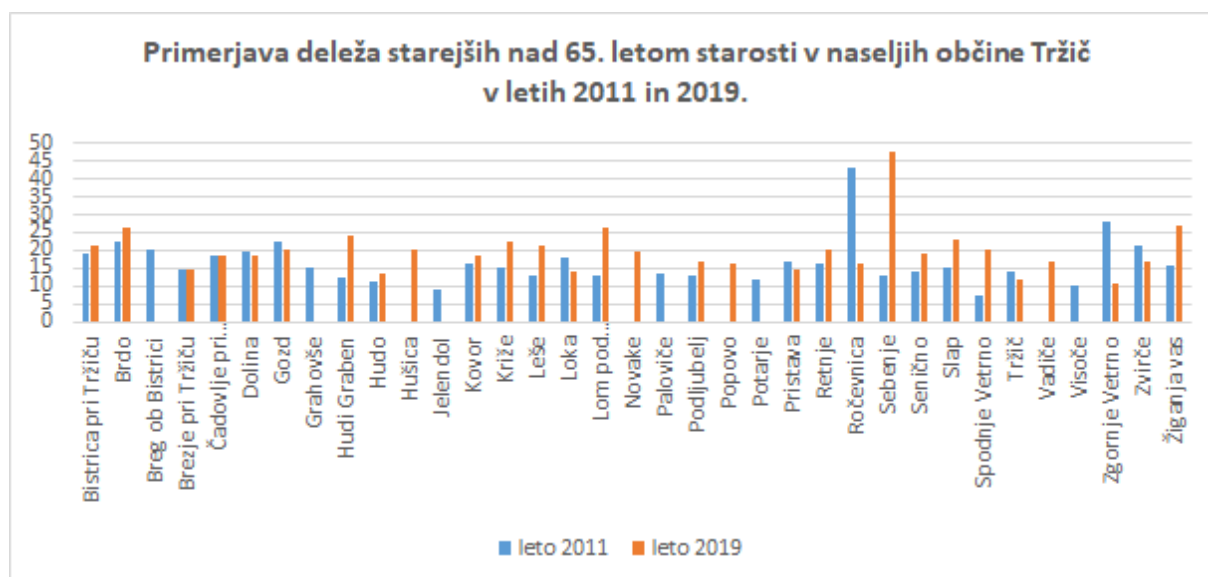
Tabela 7: Primerjava deleža starejših nad 65. letom starosti v izbranih naseljih. (1, 3)

Tabela 8: Primerjava deleža otrok do 14. leta starosti v izbranih naseljih. (1, 3)

Delež mladih na splošno upada. Najmanj mladih v letu 1991 je bilo v Grahovšah, največ pa v naselju Spodnje Vetrno. V letu 2019 pa je bilo najmanj mladih v Gozdu, na Hudem in Hušici, ki so majhna naselja, zato delež lahko hitro upade. Med večjimi naselji je delež najmanjši v Bistrici, kar je opazno tudi v vrtcu in šoli ter je posledica starostne sestave prebivalstva v blokovskem kompleksu, ki je bil zgrajen v dobi industrializacije Tržiča. Največ mladih pa je bilo v letu 2019 v naselju Pristava in Tržič. V največjem naselju Tržič je razlika med letoma minimalna, kar lahko pripišemo narodnostni sestavi naselja, v kateri je velik delež priseljencev iz območja nekdanje Jugoslavije, ki imajo praviloma večjo rodnot. Majhen padec deleža otrok je značilen tudi za naselja Zvirče, Podljubelj, Loka in Brezje, kar lahko pripišemo suburbanizaciji. To pomeni, da so mlade družine v podeželskih naseljih naredile nove hiše ter se tja priselile iz Tržiča ali Bistrice.

Graf 4 : Primerjava deleža otrok do 14. leta starosti v naseljih občine Tržič v letih 1991 in 2019.

Graf 5 : Primerjava deleža starejših nad 65. letom starosti v naseljih občine Tržič v letih 2011 in 2019.

Največji delež starejših nad 65. letom v letu 2019 je v naseljih: Sebenje, Lom pod Storžičem, Hudi Graben in Bistrica. Najnižji delež pa imajo naselja: Tržič, Zvirče, Pristava, Loka in Brezje. Od leta 2011 se je delež starejših najbolj povečal v Sebenjah, Žiganji vasi, Lomu in Hudem Grabnu.

Iz primerjave tabel o deležu otrok in deležu starejših izhaja, da je problem staranja najbolj pereč v Bistrici in v manjših naseljih. Če primerjamo dve največji naselji, v katerih živi skoraj polovica vseh prebivalcev občine, je starostna sestava veliko ugodnejša v Tržiču kot v Bistrici.

3. 4. POSLEDICE STARANJA PREBIVALSTVA V OBČINI TRŽIČ

Prebivalstvo v večini naselij občine Tržič se stara. S tem dejstvom je povezanih veliko organizacij, ustanov, društev, skratka, to vpliva na življenje v občini nasploh. Ali je to pereč problem ali velik izziv? Kako se z njim spopasti in ga reševati? Potrkali sva na različna vrata in opravili intervjuje. Izvedli pa sva tudi spletno anketo med občani.

3. 4. 1. ANALIZA INTERVJUJA Z ŽUPANOM IN PODŽUPANOM OBČINE TRŽIČ

27. maja 2019, je bil ustanovljen Sosvet starejših Občine Tržič, ki mu predseduje podžupan Jure Ferjan. Gre za posvetovalno telo, ki bo omogočilo bolj dosledno sledenje realnim potrebam starejših, kar je ključnega pomena pri premagovanju številnih izzivov, ki jih prinaša tretje življenjsko obdobje. Glede na strukturo prebivalstva in daljšanje življenjske dobe gre za področje, ki odpira pomembnejša vprašanja v družbi.

"Občina Tržič želi postati starejšim še prijaznejša občina," je poudaril predsednik Sosveta starejših Občine Tržič in dodal: "Potrudili se bomo, da bomo s svojim delovanjem pomagali sooblikovati okolje, da bo tudi starost lepa, zato to kompleksno področje nagovarjamo strokovno in konsistentno, saj iščemo celovite in dolgotrajne rešitve."

Osrednji namen Sosveta starejših je spremljanje stanja na področju starejših, prenos informacij in izmenjava mnenj. "Želimo spodbuditi in nadgraditi sodelovanje med posameznimi deležniki oz. organizacijami, ki neposredno ali posredno vplivajo na življenje, na vsakdan starejših. V naslednji fazi pa tudi sooblikovati konkretne predloge, ukrepe in rešitve, ki jih bomo posredovali pristojnim organom in institucijam," je o poslanstvu Sosveta starejših spregovoril podžupan Ferjan.

Članice in člani Sosveta starejših Občine Tržič so tako, poleg predstavnika Občine Tržič, predstavnice in predstavniki Društva upokojencev Tržič, Doma Petra Uzarja, Centra za socialno delo Tržič, humanitarni organizaciji Župnijska Karitas Tržič – Bistrica in Območno združenje Rdečega križa Tržič kot tudi Društva invalidov Tržič in patronažne službe Zdravstvenega doma Tržič.

Eden prvih projektov Sosveta za starejše je, da se pripravlja trajnostni vseslovenski prostovoljni projekt Prostofer. Samo ime projekta je skovanka iz besed 'prostovoljni' in 'šofer'. V tem projektu je Društvo upokojencev Tržič prevzelo nalogo, da zagotovi primerno število voznikov prostovoljcev, ki bodo zagotavljali potrebno število prevozov starejših občanov, ki imajo težave s prevozi na različne opravke. Prostofer je torej namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nižje mesečne dohodke, pa tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi.

Župan in podžupan sta poudarila pomen medgeneracijskega sodelovanja in čim širšega vključevanja starejših v različne programe in aktivnosti. Zato občina močno podpira delovanje različnih društev, ki ljudi povezujejo. V občini deluje okoli sto različnih društev, ki se vsaj delno financirajo iz občinskega proračuna. Največ se nameni različnim programom društva upokojencev (okoli 10000 evrov) in ljudske univerze (okoli 18000 evrov). Programi so dobro obiskani, a iz analize udeležencev je razvidno, da se ista imena pojavljajo v več različnih dejavnostih. Torej, del upokojencev je zelo aktiven. Ostaja pa problem, kako pridobiti tiste, ki niso motivirani. Ali je dovolj vabilo, oglas, kako dodatno spodbuditi še druge ljudi. Najbolj učinkovito je ustno izročilo. Zelo pomembno je tudi medgeneracijsko sodelovanje, ko npr. otroci, mladostniki učijo babice in dedke dela z računalnikom ali pa obratno, ko starejši prenašajo znanja, izkušnje, ročna dela na mlajše. Župan je izpostavil zelo dober primer sodelovanja v društvu Leske v Lešah, kjer se zbirajo in družijo ljudje različnih generacij in ustvarjajo (ročna dela, petje, kulinarika). Zelo pomembna pa je tudi komponenta dobrodelnosti, ki vključuje predvsem obiskovanje ostarelih, bolnih, zapuščenih in skromno obdarovanje.

Vedno večje število starejših pomeni tudi vedno več potreb po zdravstvenih in drugih socialnih storitvah. Prostora v domu starostnikov je premalo, čakalne dobe so vse daljše. Ukrepanje v tej smeri pa je na strani države, ker je lastništvo domov za starostnike državno. A država v zadnjem obdobju ni namenjala denarja za gradnjo novih domov. Domovi starostnikov so v državni lasti, kljub temu, da je bil tržiški dom zgrajen iz samoprispevkov. Zato postaja vedno pomembnejša tudi oskrba starostnika na domu. Storitve oskrbe na domu je lani koristilo vsak mesec v povprečju 50 starostnikov.

Pomoč družini na domu na območju Občine Tržič izvaja Dom Petra Uzarja Tržič. Upravičenci do oskrbe na domu so osebe, stare nad 65 let, ki zaradi starosti ali pojavov, ki spremljajo starost, niso sposobne za popolnoma samostojno življenje, ter osebe s statusom invalida, ki po oceni pristojne komisije ne zmorejo samostojnega življenja, če stopnja in vrsta njihove invalidnosti omogočata občasno oskrbo na domu.

Socialna oskrba na domu obsega naslednje sklope opravil:

- pomoč pri temeljnih dnevni opravih, kamor sodijo naslednja opravila: pomoč pri oblačenju in slačenju, pomoč pri umivanju, pri hranjenju, pri opravljanju osnovnih življenjskih potreb ter vzdrževanje in nega osebnih ortopedskih pripomočkov;
- gospodinjsko pomoč, kamor sodi prinašanje enega pripravljenega obroka ali nabava živil in priprava enega obroka hrane, pomivanje uporabljene posode, osnovno čiščenje bivalnega dela prostorov z odnašanjem smeti ter postiljanje in osnovno vzdrževanje spalnega prostora;
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov, kamor sodijo naslednja opravila: vzpostavljanje socialne mreže z okoljem in s sorodstvom, spremljanje upravičenca pri opravljanju nujnih obveznosti, informiranje ustanov o stanju in potrebah upravičenca ter priprava na institucionalno varstvo.

Za doplačila za oskrbo starostnikov v domu starostnikov ali na domu občina namenja veliko denarja. Zavedajo se tudi, da je veliko nepravilnosti med določenimi starejšimi, ki so bili

premožni, sedaj pa nimajo nobenega premoženja več. Njihovo premoženje so dobili potomci, ki pa za njih ne poskrbijo. Veliko pa je tudi starostnikov, ki so v domu več kot 30 let, zato pa so tudi številke čakalnih mest zelo visoke. V občini je kar nekaj starostnikov, ki sami živijo v prevelikih hišah. Pri nas je lastnina sveta in je redkost, da starejši prodajo hišo in se preselijo v manjše stanovanje.

Problem dolgotrajne oskrbe na domu je sistemski problem. Povpraševanja je več kot imamo razpoložljivega kadra. A poklic negovalke na domu izgleda, da ni tržna niša. Lansko leto so objavili razpis za poklic negovalke na domu, a je bila samo ena prijava. Oskrbovalka na domu mora imeti izobrazbo, saj drugače določenih stvari ne more ali ne sme niti opravljati. To je odgovorno delo in je delo z ljudmi.

Za starostnike nemobilnost predstavlja veliko oviro in tukaj se tudi skriva del odgovora, zakaj se ljudje ne udeležujejo dejavnosti, ker ne morejo priti. Avtobusne linije so slabe, lokalnih linij ni. Veliko starostnikov nima možnosti do prevoza, medtem pa so avtobusne linije med Bistrico in Tržičem prazne. Eden izmed projektov, ki se je začel izvajati v letošnjem letu, je Prostofer. Statistike kažejo v povprečju 40 prevozov na mesec. Prostofer je primarno namenjen starejšim, ki nimajo možnosti prevoza. Je brezplačen, saj vse stroške krije občina. Vozili pa bodo prostovoljci, ki bodo imeli čas, npr. mladi ali upokojenci.

Z večanjem deleža starostnikov se manjša delež aktivnega prebivalstva. To se pozna pri iskanju zadostnega števila ustrezne delovne sile v tržiških podjetjih. Brezposelnost je letos na rekordno nizki ravni (360 brezposelnostnih, v času krize pa je bila številka blizu 800). Je pa veliko zdravih ljudi, ki ne želijo delati in iščejo lažje načine, npr. socialne transferje. Številnim tržiški podjetjem že primanjkuje delavcev, predvsem ljudi z izobrazbo, in so primorani iskati kadre izven meja Slovenije.

Vsak od nas mora na starost misliti, ko je še mlad in aktiven. Odgovorno načrtovanje starosti je naloga vsakega posameznika, družine, lokalne skupnosti in države. Vsak pa ima pravico črpati sredstva iz varčevalnega računa. Pričakovanja ljudi morajo biti zmerne in realna. Zanašati pa bi se morali bolj kot na občino na svoje otroke. Na eni strani je občina (v kateri je življenje relativno dobro in aktivno, saj svoj prosti čas starostniki lahko dobro uporabijo v dejavnostih, ki jih jim omogočajo občina in prostovoljna društva), na drugi strani pa je država (tukaj pa gre za pokojninski sistem in plačilni sistem v zreli aktivni dobi). Če pa starostnike vprašamo, kaj si želijo ali pa poglešajo, je njihov odgovor največkrat družba oziroma druženje.

3. 4. 2. ANALIZA INTERVJUJA Z DIREKTORICO DOMA STAROSTNIKOV TRŽIČ

Dom Petra Uzarja Tržič je splošni javni socialno varstveni zavod v občini Tržič, ki je lociran v naselju Ročevnica. Edinstvena lega omogoča stanovalcem obisk mesta ali pa izlet v naravo. Prvi uporabniki so v njem našli svoj dom aprila leta 1980.

Po Zakonu o socialnem varstvu dom za starejše opravlja institucionalno varstvo starejših ter pomoč posamezniku in družini na domu. Institucionalno varstvo po tem zakonu obsega vse oblike pomoči v zavodu, v drugi družini ali drugi organizirani obliki, s katerimi se upravičencem nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma in lastne družine, zlasti pa bivanje, organizirana prehrana in varstvo ter zdravstveno varstvo. Dom za starejše opravlja tudi naloge, ki obsegajo pripravo okolja, družine in posameznikov na starost.

V okviru ponudbe doma starostnikov je pester nabor vsakodnevnih športnih, družabnih in preventivnih aktivnosti, ki pozitivno vplivajo na fizično in psihično zdravje, ponujamo sodobno fizioterapijo, psihiatrijo in svetovanje. Dom je odprt za okolje in številne skupnosti. Sodelovanje s prostovoljci, šolami in drugimi institucijami popestri vsakdan uporabnikom.

Dom razpolaga s 109 sobami, od tega je 44 enoposteljnih, 59 dvoposteljnih in 6 troposteljnih sob. Več kot 80% stanovalcev je iz občine Tržič, ta odstotek se vsako leto poveča, saj so na novo sprejeti le stanovalci, ki so prebivalci občine Tržič. Nekaj stanovalcev je tudi iz sosednjih občin (Kranj, Radovljica, Naklo ...). Vseh zaposlenih v domu je 110.

Trenutno je v domu 175 stanovalcev, ki so stalno sprejeti, 3 stanovalci so na začasnem sprejemu ter 5 uporabnikov dnevnega varstva. Število starostnikov se povečuje. To je opaziti tako pri številu prošenj za sprejem v institucionalno varstvo glede na leta. Tako so leta 2010 prejeli 117 prošenj, leta 2015 že 224 prošenj, leta 2018 pa kar 443 prošenj. Prav tako se daljša čakalna vrsta za sprejem v dom. V letu 2018 je bila povprečna čakalna doba 164 dni, leta 2016 so starostniki povprečno čakali na sprejem 74 dni, leta 2015 pa le 40 dni. Daljša čakalna vrsta je pri moških, dobro leto in pol, ženske pa čakajo dobro leto. Povprečna doba, ki jo stanovalci preživijo v DPU Tržič, je pet let.

Ko se v domu pojavi prosto mesto, socialna delavka skliče izredno komisijo KSPO, ki predlaga, kdo bo naslednji dobil možnost za selitev v Dom Petra Uzarja. Pri tem se na podlagi 15. člena Pravilnika o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva pri sprejemu v dom upošteva vrstni red po prispetju prošenj, oziroma dolžino čakalne dobe, zdravstveno stanje uporabnika, ki pogojuje vrsto potrebne storitve oziroma oskrbe, bližina stalnega bivališča prosilca in njegovih svojcev ter socialne razloge, ki pomembno vplivajo na nujnost čim hitrejšega sprejema. Socialna delavka sporoči bodočemu uporabniku, ki je na vrsti za sprejem ali njegovemu svojcu, da imajo prosto mesto ter jim omogoči čas za premislek glede odhoda v dom. Za lažji prehod v dom je možno rezervirati posteljo, da se bodoči stanovalec in njegovi svojci bolj v miru pripravijo na spremembo.

Cena storitev oskrbe je odvisna od kategorije oskrbe, v katero je uvrščen posamezen stanovalec (oskrba I stane 17,99 eur/dan, oskrba II stane 22,92 eur/dan, oskrba III/A stane 27,85 eur/dan, oskrba III/B stane 32,13 eur/dan, oskrba IV pa 30,80 eur/dan). Poleg tega ima lahko posameznik še določene stroške, ki so vezani na nadstandardne storitve. To so stroški, ki so vezani na posamezno sobo, in sicer dodatek za enoposteljno sobo, dodatek za WC v sobi, dodatek za balkon, dodatek za TV priključek, dodatek za lastni hladilnik.

Če tako starejši človek, ki je uporabnik socialno varstvene storitve, kot njegovi svojci ne zmorejo kriti stroškov za storitve, lahko za oprostitev plačila zaprosijo pri pristojnem CSD-ju, ki na podlagi njihovih materialnih stanj določi višine oprostitev in prispevkov k plačilu socialno varstvene storitve. V tem primeru potem stroške oskrbe doplača občina.

Dom starostnikov izvaja tudi storitve pomoči za družine na domu. Socialno oskrbo na domu izvajajo glede na potrebe upravičenca vsak dan od ponedeljka do nedelje (tudi praznike) v dopoldanskem in popoldanskem času, do največ 20 ur na teden.

V domu poteka precej aktivnosti. Za večino pristočasnih aktivnosti skrbi animatorka, skupaj z delovno terapijo. Redno se organizirajo dogodki, ki so ob različnih praznikih, nastopi pevskih skupin, izleti. Vsako jutro potekajo trije termini jutranje telovadbe, enkrat mesečno poteka sveta maša. V aktivnosti doma so aktivno vključeni tudi prostovoljci, ki se družijo s stanovalci in vodijo različne skupine, kamor so vključeni stanovalci (pevska skupina, molitvena skupina in več pogovornih skupin). S tem se dom povezuje z lokalnim okoljem, društvu, OŠ, vrtci, krajevnimi skupnostmi, z župnikom. Prav tako v domu deluje Center za aktivno in prijetno staranje (CAPS),

kamor se lahko vključijo starejši ljudje iz okolice, potekajo različne dejavnosti, katerih namen je druženje, koristno preživljanje časa in preventiva.

3. 4. 3. ANALIZA INTERVJUJA S PREDSEDNICO DRUŠTVA UPOKOJENCEV TRŽIČ

Društvo upokojencev Tržič je bilo ustanovljeno leta 1948. Ustanovitelji so želeli poleg pravne ureditve statusa upokojencev organizirano in aktivno preživljati prosti čas. Ob ustanovitvi društva je le-to štelo 155 članic in članov, danes pa šteje okoli 1200 članic in članov. Med njimi je okoli 550 aktivnih članov, ki se udeležujejo v športnih, kulturnih in izobraževalnih dejavnostih. V okviru športnih aktivnosti nastopajo v enajstih disciplinah (kegljanje, streljanje, plavanje, igre z žogo, pikado...). Raznovrstne so kulturne dejavnosti in prireditve (besedarije, pevski zbori, pogovorni večeri v Kurnikovi hiši, ki jih predstavijo in objavijo). Od izobraževalnih programov pa je zanimivo zlasti računalništvo (uporaba pametnih telefonov, tablic, različni računalniški programi). Upokojenci se vsako leto predstavijo na Dnevih sožitja. Sodelujejo tudi z osnovno šolo Tržič v okviru projekta Pešbus. Ker delujejo predvsem preventivno, organizirajo tudi predavanja o varni vožnji in trening varne vožnje na Vranskem. Varnost starejših, kot posebej ranljive skupine udeležencev v prometu, se dotika tako vloge pešcev in kolesarjev kot tudi starejših voznikov motornih vozil. Med vsemi aktivnostmi društva pa se največ upokojencev udeležuje raznovrstnih izletov (kopalni izleti, martinovanje, silvestrovanje, planinski izleti, izleti v neznano).

Društvo upokojencev deluje preventivno, ko organizira dejavnosti za člane, ki so še aktivni in zdravi. Deluje pa tudi kurativno v okviru projekta Starejši za starejše, katerim mlajši upokojenci pomagajo (pomoč pri prevozi, nakupih, druženje). Okoli 50 članov je starejših od 85 let. Te mlajši upokojenci obiskujejo in obdarujejo, ob osebnih praznikih in za novo leto. Vsako leto organizirajo tudi srečanja generacij upokojencev. Vedno več je tudi socialnih potreb med upokojenci, zato je zelo pomembna tudi humanitarna dejavnost. Zelo pomembno pa je skupno druženje. Zelo obiskani so skupni sprehodi okoli Tržiča, ki združujejo gibanje na svežem zraku in spoznavanje tržiške zgodovine in tržiških znamenitosti.

Članstvo v društvu upokojencev je prostovoljno. Upokojence tudi ne moremo enostavno enačiti s statističnim pojmom starejše prebivalstvo, ker se merila za upokojevanje spreminjajo. Nekateri so se upokojili pri 55 letih, nekateri šele pri 65 letih. Dejavnosti društva se financirajo iz članarine, ki znaša 10 evrov letno in iz občinskega proračuna, ki podpira društvene dejavnosti.

3. 4. 4. ANALIZA INTERVJUJA Z DIREKTORICO LJUDSKE UNIVERZE TRŽIČ

Na Ljudski univerzi Tržič deluje Univerza za tretje življenjsko obdobje neprekinjeno od sredine leta 1998. Kot članica že ves čas sodeluje tudi z mrežo Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje. Univerza za tretje življenjsko obdobje na Ljudski univerzi Tržič poskuša obogatiti družabno življenje občanov in občank mesta Tržič z ožjo in širšo okolico. Z neformalnim izobraževanjem prispeva k boljši kakovosti življenja v mestu, kjer naj bi občane poleg

izobraževanja združevalo tudi prijateljstvo, veselje do pridobivanja novega znanja in pozitiven odnos do starosti. Vsi, ki si želijo po koncu službene dobe energijo izkoristiti za razvijanje znanja, ki je zaradi pomanjkanja časa ostalo neizraženo, so dobrodošli. Univerza za tretje življenjsko obdobje je namenjena starejšim pred upokojitvijo, starejšim v po poklicnem obdobju, dejavnim starejšim, ki se želijo usposabljeni na področju izobraževanja in družbene participacije starejših ter njihovega sodelovanja z drugimi rodovi. Združuje študijske skupine, študijske krožke in druge organizirane skupine starejših. Skupine temeljijo na načelu proste izbire, samoorganiziranosti, izmenjave znanja, izkušenj in kulture med člani skupine in pod vodstvom mentorjev, ki so kakovostni in izbrani posebno skrbno, saj delujejo kot učitelji, ki imajo ogromno strokovnega znanja, pa tudi kot animatorji, ki spodbujajo starejše in jim znajo pokazati, da je njihovo znanje uporabno in vredno veliko.

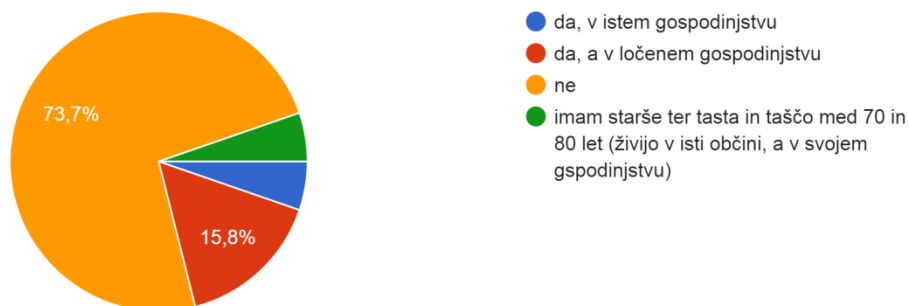
Programe v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje sofinancira Občina Tržič. Okoli 350 upokojencev se vključuje v različne programe ljudske univerze, zlasti s področja ročnih del, zdravja, računalništva, domoznanstva, najbolj obiskani pa so izleti ali ekskurzije. Vsako leto organizirajo vsaj dve ekskurziji (eno v jesenskem času in eno v spomladanskem), pri tem pa upoštevajo to, da izberejo izletniške točke, ki so manj poznane, a izjemno privlačne. Pri raziskovanju jih vedno spremlja skrbno izbran vodnik, ki jim še bolj približa bogato kulturno dediščino in geografske značilnosti izbrane pokrajine.

3. 4. 5. ANALIZA SPLETNE ANKETE

Potem ko sva proučili literaturo, analizirali dostopne podatke, izvedli intervjuje z različnimi deležniki v občini Tržič, sva se odločili, da izvedeva še anketo. V anketo sva zajeli približno 40 odraslih oseb. Anketiranci so odrasle osebe, ki živijo v občini Tržič, več je bilo žensk, največ iz starostne skupine 40 - 50 let, namenoma pa sva anketo poslali tudi nekaj upokojencem, za katere veva, da so aktivni.

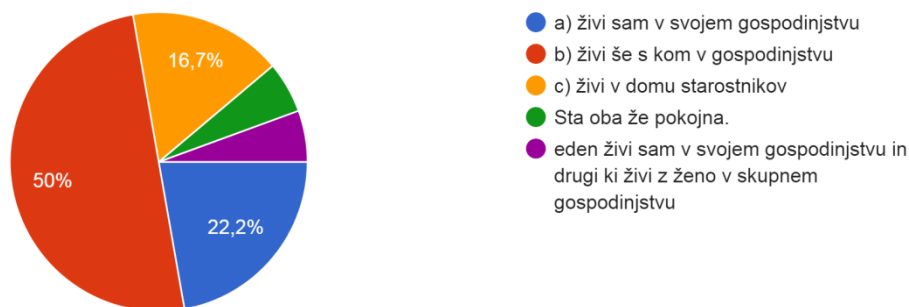
Anketiranci so se strinjali, da pojem starostnik ljudje doživljamo različno. Večina meni, da je človek star takrat, ko začne duševno in telesno pešati oziroma se sam ne zmore več preživljati. Tri najbolj tipične lastnosti starostnika so: manjša delovna aktivnost, osamljenost in zdravstvene težave.

Iz ankete je razvidno, da je zelo malo starostnikov, ki bi živeli skupaj z mlajšimi. Približno tri četrtine starostnikov živi v svojem gospodinjstvu in v svojem objektu.

Graf 6 : Delež starostnikov, ki živijo v svojem gospodinjstvu.

Zanimalo naju je, kje in s kom živijo starostniki? Med vprašanimi je polovica takšnih, ko še oba starša živita skupaj v svojem gospodinjstvu. 17% pa jih živi v domu starostnikov.

Graf 7 : Kje in s kom živijo starostniki.

Anketirance sva vprašali po prednostih življenja skupaj s starostnikom. Izluščili sva najpogostejše:

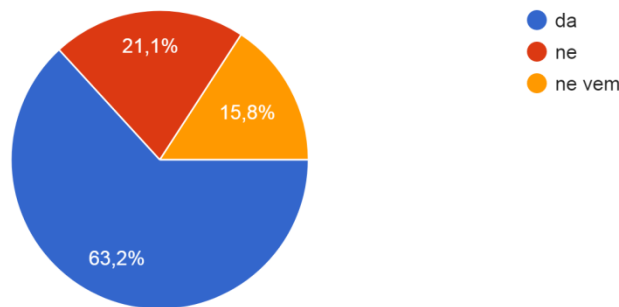
- prenos dolgoletnih izkušenj in znanja na mlajše;
- prenos kulturnih vrednot in običajev na mlajšo generacijo;
- pomoč pri vsakodnevnih gospodinskih opravilih, varstvu otrok in prevažanju teh na različne obšolske dejavnosti;
- prenos znanja med generacijami, učenje mladih od starejših in obratno, medsebojna pomoč in podpora, delitev življenjskih stroškov, ne pride do osamljenosti.

Kaj pa slabosti življenja skupaj s starostnikom:

- starejši se težje navadijo na "običaje mlajših";
- ko se zdravje starostnika, predvsem psihično, močno poslabša, to postane za svojce obremenjujoče;
- vtikanje v partnerske odnose in vzgojo otrok ter delitev nasvetov;

- dodatna obveznost, predvsem pa prilagajanje vseh ostalih aktivnosti in odnosov starostnikom;
- zahtevajo veliko pozornosti in so užaljeni, če je ne dobijo.

Anketiranci so bili iz različnih naselij občine Tržič. Iz odgovorov je razvidno, da večinoma zaznavajo, da je v njihovih naseljih vse več starejših, torej, da njihovo naselje stara.

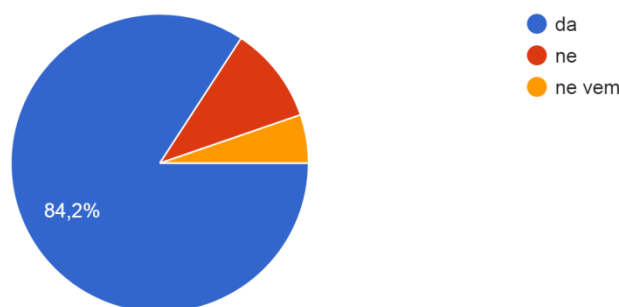

Graf 8 : Večina anketirancev zaznava, da se naselja starajo.

In kako so anketiranci utemeljili, da se naselje, v katerem živijo, stara:

- Ker je več smrti kot rojstev. Mladi se izseljujejo v večja mesta ali v tujino, saj je v Tržiču ostalo le malo delovnih mest.
- Vedno več malo številčnih družin ali družin brez otrok.
- Pričakovana življenjska doba se daljša in posledično je vedno več starih ljudi.
- V Bistrici je v šoli vedno manj otrok, v domu upokojencev je vedno daljša čakalna doba, vedno več je praznih stanovanj.

Anketirance sva povprašali tudi o staranju prebivalstva kot perečem družbenem problemu ne le naše občine, ampak tudi naše države in razvitega sveta na sploh. Večina se strinja, da je staranje prebivalstva eden najbolj perečih družbenih problemov Slovenije.

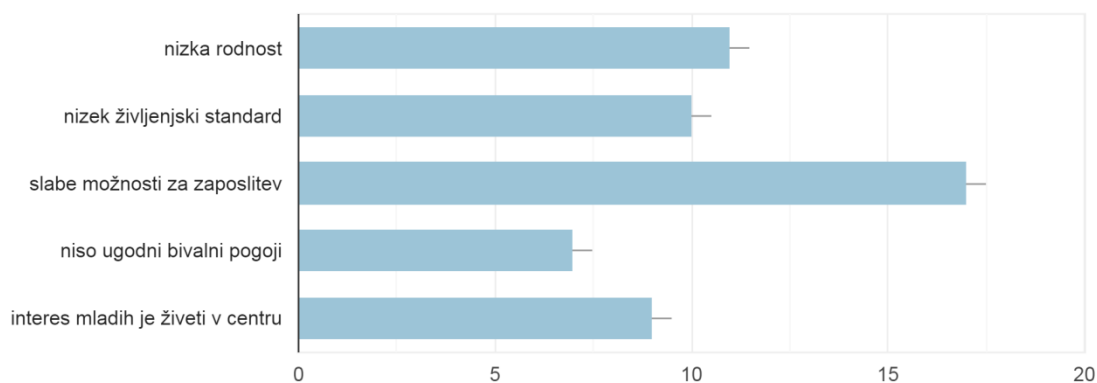

Graf 9 : Staranje prebivalstva je pereč družbeni problem.

Zakaj je staranje prebivalstva zelo pereč družbeni problem, so anketiranci utemeljili takole:

- Z daljšanjem življenjske dobe je med nami tudi več bolnikov, ki potrebujejo pomoč svojcev in strokovnega osebja. Na žalost pa je usposobljenega kadra premalo, kar se odraža v hudih stiskah celih družin, kjer morajo skrbeti za starostnike.
- Premalo je ljudi in domov za starostnike, kjer so dolge čakalne vrste. Denarja, ki se zanje namenja, je premalo.
- Podaljšuje se delovna doba, tako da otroci težko skrbijo za svoje starše, saj hodijo še v službe.
- Prehitro staranje slovenskega prebivalstva povzroča neravnovesje med pokojninsko in zdravstveno blagajno na eni strani in prispevkov iz trga dela na drug strani.
- Kljub temu, da v zadnjih letih zaradi ekonomske stabilnosti in rasti BDP prihaja do minimalnih dvigov pokojnin, pa so le te še vedno v povprečju prenizke, kar povečuje delež ljudi pod ali tik nad pragom revščine.
- Veliko ljudi se seli v tujino, sploh izobražencev; to je velika izguba za državo in njen nadaljnji razvoj.
- Cene za domove starejših so previsoke. Starejše bi morali vključevati v okolje in v dejavnosti, da bi bili tudi na stara leta bolj samostojni. Zakon o dolgotrajni oskrbi se že predolgo odlaša.
- Ker se prebivalstvo stara, bo vse več denarja potrebnega za pokojnine in zdravstvo. Delež mladih je prenizek, da bi lahko poskrbel za vzdržnost pokojninske in zdravstvene blagajne.
- Pereč problem staranja prebivalstva je v upadanju aktivne delovne sile, v premajhnih kapacitetah domske oskrbe, previsokih cenah in prenizkih pokojninah.
- Premalo je rojstev in posledično premalo mladine, premalo delovno aktivnega prebivalstva. Hkrati država ne poskrbi za prijazno in finančno varnost tretjega življenjskega obdobja.
- Je eden izmed družbenih problemov, ki pa je hkrati tudi priložnost, da ustrezno poskrbimo in se kot družba pozitivno odzovemo na to, da bo staranje lepo. Potrebne bodo ustrezne prilagoditve pokojninskega sistema, družbenih storitev, poskrbeti bo treba za starejše, ki ne morejo poskrbeti zase.

Anketiranci so med danimi možnostmi izbrali 3 dejavnike, ki najbolj vplivajo na to, da se v občini Tržič delež mladih zmanjšuje, delež starejših pa povečuje. Največ anketirancev meni, da slabe možnosti za zaposlitev najbolj vplivajo na to, da se mladi iz občine izseljujejo v večja mesta in gospodarska središča. Opažajo pa tudi, da imajo v naši občini družine v povprečju premalo otrok.

Graf 10 : Najverjetnejši dejavniki za staranje prebivalstva v občini Tržič.

Anketirance sva prosili, naj navedejo čim več posledic, ki so opazne v občini Tržič, ker se delež mladih zmanjšuje, delež starejših pa povečuje:

- Za mlade ni dovolj možnosti za zaposlovanje, verjetno tudi premalo stanovanj.
- Zapuščene hiše, zaprte tovarne in trgovine, nastanek degradiranih območij.
- Slabša ekonomska in demografska slika, več izseljevanja, manj perspektivnih zamisli in ciljev.
- Kupna moč se manjša, denar odteka v druge občine, vedno več je starejšega prebivalstva, večje potrebe po zdravstvenih storitvah, zasedenost edinega doma za ostarele v Tržiču.
- Tržič je postal klasično spalno naselje, velik delež ljudi odhaja na delo v druge občine, mladi se odselijo tudi drugam. Poleg tega tudi ni veliko možnosti za novogradnje, zato se ljudje ne priseljujejo.
- Vedno manj otrok v vrtcih in šolah, vedno manj prostora v domu starostnikov, vedno daljše čakalne vrste pri zdravnikih, zaradi nizkih pokojnin vedno več prošenj za socialne denarne in humanitarne pomoči.

Za našo državo, kot tudi za večino evropskih držav, velja, da je staranje prebivalstva velik problem. Postavili sva vprašanje, ali se naša država na ta problem odziva dovolj hitro in pravilno. Vsi odgovori so bili negativni. Utemeljitev anketirancev pa naslednje:

- Ni novih domov za starejše (vsi so iz obdobja 1970-1980).
- Vse vlade do sedaj samo govorijo, kaj bi bilo treba storiti, vendar dejanj ni, prav tako ne denarja za rešitev tega problema.
- Domovi za ostarele so predragi, sploh glede na povprečen standard upokojencev (zavestno problem prenesejo na otroke ali občino), mehanizmi za pridobivanje dodatnih pravic (sploh tistih z ekstremno nizko pokojnino) niso prilagojeni starejšim (birokracija, ni točke, kjer bi na enostaven način dobili informacije), sistem upokojevanja se arbitrarno prestavlja v starejšo dobo (nekateri že prej ne zmorejo več, drugi bi morda lahko oz. želeli delati še 10 let, ampak na polovičnem delovnem času).
- Potrebni so programi medsebojne pomoči starejši starejšim, prostovoljno vključevanje starejših v dejavnosti v družbi, asistenca starejšim, ki živijo samostojno.
- Država ne poskrbi, da bi mladi imeli dobre pogoje za ustvarjanje družine in ureditev stanovanjskega problema čim prej, zato prihaja do izseljevanja mladih iz Slovenije. Potrebni bi bili tako zdravstvena kot pokojninska reforma, ki se nikoli ne realizirata.
- Ni organiziranih prevozov do oddaljenih vasi, ki so brez trgovine, pošte, prevozi kosil v oddaljene vasi.
- Potrebna je temeljita pokojninska reforma, reforma trga dela in reforma zdravstvenega sistema. Potrebno bi bilo sprejeti določene ukrepe, kot prvo Zakon o dolgotrajni oskrbi.
- Problem se je napovedoval že več desetletij, posledice se začenjajo kazati danes. Prave strategije države pa ni. Govori se le o daljšanju delovne dobe zaposlenih in o uvozu tuje delovne sile.

Katere ukrepe bi vi predlagali lokalnim ali državnim političnim oblastem, da bi omilile negativne posledice staranja prebivalstva?

- Potrebno bi bilo graditi domove in naselja za ostarele kot imajo skandinavske države.
- Pri sistemu upokojevanja bi morali uvesti prehodno obdobje, z možnostjo izbire, in ne dopustiti, da domovi za starostnike postanejo tržna dejavnost.
- Vseživljenjsko izobraževanje starejših in medgeneracijsko sožitje, vključevanje vseh starostnih skupin v vse dejavnosti družbe.
- Socialno podjetništvo.

- Evidenca nepremičnin s starejšim prebivalstvom, ki živijo sami in reševanje te problematike (upokojenec s 500 EUR pokojnine živi v hiši s 350 m² površine).
- Ponudba štipendij v primeru vračanja v Slovenijo po izobraževanju v tujini.
- Bonitete za mlade družine in družine z več otroki.
- Pomoč ob nakupu prvega stanovanja za mlade.
- Subvencioniranje več ugodnih prevozov v obliki minibusov ali taksi služb ter dostave prehrane na dom.
- Spodbujanje rodnosti, spodbujanje medgeneracijskih aktivnosti, decentralizacija delovnih mest, razvoj občin, razvoj državne strategije o skrbi za starostnike.
- Podprejo naj uspešna podjetja in posameznike in na vodilna mesta imenujejo sposobne ljudi.
- Potrebno bi bilo spremeniti odnos do staranja in upoštevati družbeni, kulturni, gospodarski in politični prispevek starejših. Zagotoviti bi bilo potrebno enako integrirano oskrbo starejših na podeželju in v urbanih okoljih ter omogočiti vseživljenjsko izobraževanje upokojenim osebam ter krepiti solidarnost z enakostjo in vzajemnostjo med generacijami.
- Vzgoja mladih v smeri, da družina je vrednota in da otroci niso le breme; dvigniti državljansko zavest, ki pomeni tudi se zavedati, da je obstoj naroda in države odvisen od obstoja družine.

Če se postavite v vlogo starostnika, kaj si želite oziroma pričakujete, da bo država naredila za vas oziroma vam omogočala?

- Dostojno staranje in človeka vredno življenje v ustanovi za starostnike.
- Da bi me ljudje, s katerimi bom živel, znali ceniti tudi v moji starosti in mi omogočili dobro komunikacijo, pomoč pri vsakodnevnih aktivnostih in dostopnost do zdravnika in drugih storitev.
- Pokojnino za normalno življenje.
- Država za nas ne bo naredila nič. Zase in za naše tretje življenjsko obdobje bomo morali največ storiti sami. Z varčevanjem za kakovostno življenje po upokojitvi ter za primerno in dostopno bivanje v tem času, s skrbjo za zdravje in zdrav način življenja ter z vzgojo otrok (spoštovanje staršev in starejših, da se naše starosti ne bodo bali ter nam na našo starost z veseljem in odgovorno pomagali). Drugače pa naj država poskrbi za sistemsko ureditev kakovostnega in dostopnega življenja in bivanja Slovenk in Slovencev v njihovem zadnjem življenjskem obdobju (dostopne in kakovostne zdravstvene storitve, dostopna in kakovostna oskrba in storitve v domovih za ostarele).

4. RAZPRAVA IN ZAKLJUČEK

S staranjem prebivalstva se srečuje vedno več držav, tudi naša država in tudi naša občina, lahko rečeva, da tudi naselji, iz katerih prihajava. To pomeni, da se delež starejših ljudi v celotni sestavi prebivalstva veča. Z najino raziskavo sva želeli prikazati starostno sestavo prebivalstva po naseljih občine Tržič in ugotoviti vzroke in posledice staranja prebivalstva, hkrati pa ljudi ozavešiti o problemu staranja populacije, ker se nama zdi to zelo pomembno. To je aktualna tema in za našo prihodnost zelo pereč, izzivalen problem.

Glede na postavljene hipoteze, sva z raziskavo prišli do naslednjih zaključkov:

a) **Prvo hipotezo:** »V skupnem številu prebivalstva je vedno več starega prebivalstva. Predvidevamo, da je trend staranja prebivalstva v občini Tržič podoben slovenskemu trendu.«, lahko **POTRDIVA**.

Ugotovili sva, da se v naši državi in naši občini delež prebivalcev, starejših od 65 let povečuje, prav tako pričakovana življenjska doba in povprečna starost prebivalcev, rodnost se zmanjšuje, prav tako pa delež prebivalcev mlajših od 15 let. To je razvidno tudi iz primerjave starostnih piramid Slovenije in občine Tržič za leto 1970 in 2015, iz katere izhaja, da je slovensko prebivalstvo prešlo iz zrelega v star demografski režim. To potrjuje tudi primerjava deležev mladega in starega prebivalstva, saj je od leta 2005 v starostni sestavi prebivalstva Slovenije večji delež starega prebivalstva v primerjavi z deležem mladega prebivalstva. Vendar tudi med občinami v Sloveniji obstajajo razlike. Analizirali sva srednjo starost prebivalcev slovenskih občin. Največjo povprečno starost ima prebivalstvo nekaterih alpskih in pomurskih občin, veliko občin nekdanjega industrijskega polmeseca ter obmejne občine. Najmlajše prebivalstvo imajo občine v osrednji Sloveniji, ki gravitirajo proti Ljubljani. Občina Tržič sodi v četrto od šestih kategorij, tako kot večina občin zgornjega dela Gorenjske.

Prebivalstvo občine Tržič se stara hitreje od slovenskega povprečja. To je razvidno iz podatka o povprečni starosti prebivalcev, ki je v naši občini v letu 2016 43,7 let, v Sloveniji pa 42,9 let. Podatek o povprečni starosti se hitro dviga, kar je razvidno iz primerjave za leto 2016 in 2019, ko je povprečna starost občanov že 44,3 let. Da je proces staranja v občini Tržič še hitrejši, pa lahko razberemo tudi iz primerjave starostnih piramid za občino Tržič in za Slovenijo v letu 2019.

b) **Drugo hipotezo:** »Število prebivalstva v posameznih delih občine Tržiča upada. Predvidevamo, da je vedno več starega prebivalstva v odročnih in oddaljenih naseljih občine.«, lahko le **DELNO POTRDIVA**.

Iz analize demografskih kazalcev za naselja v občini Tržič izhaja, da se hitreje kot je občinsko povprečje starajo naselja: Bistrica, Dolina, Gozd, Hudi Graben, Hudo, Kovor, Lom, Sebenje, Slap in Žiganja vas. Povprečna starost prebivalstva pa je najnižja v naseljih: Tržič, Loka, Pristava, Podljubelj in Zvirče. Delež mladih na splošno upada. V letu 2019 je bilo najmanj mladih v Gozdu, na Hudem in Hušici, ki so majhna naselja, zato delež lahko hitro upade. Med večjimi naselji je delež najmanjši v Bistrici, kar je opazno tudi v vrtcu in šoli ter je posledica starostne sestave prebivalstva v blokovskem kompleksu, ki je bil zgrajen v dobi industrializacije Tržiča. Največ mladih pa je bilo v letu 2019 v naselju Pristava in Tržič. V največjem naselju Tržič to lahko povežemo tudi s narodnostno sestavo naselja, v kateri je velik delež priseljencev iz območja nekdanje Jugoslavije, ki imajo praviloma večjo rodnost. Majhen padec deleža otrok je značilen tudi za naselja Zvirče, Podljubelj, Loka in Brezje, kar lahko pripišemo suburbanizaciji. To pomeni, da so mlade družine v podeželskih naseljih naredile nove hiše ter se tja priselile iz

Tržiča ali Bistrice. Največji delež starejših je v naseljih: Sebenje, Lom pod Storžičem, Hudi Graben in Bistrica. Najnižji delež pa imajo naselja: Tržič, Zvirče, Pristava, Loka in Brezje. Iz primerjave tabel o deležu otrok in deležu starejših izhaja, da je problem staranja najbolj pereč v Bistrici in v manjših naseljih. Če primerjamo dve največji naselji, v katerih živi skoraj polovica vseh prebivalcev občine, je starostna sestava veliko ugodnejša v Tržiču kot v Bistrici.

c) Tretjo hipotezo: « Vedno več starega prebivalstva zahteva več storitev na zdravstvenem in socialnem področju. Predvidevamo, da podobno kot država Slovenija tudi občina Tržič ni pripravljena na staranje prebivalstva. », lahko **DELNO POTRDIVA**.

Zaradi staranja prebivalstva lahko v prihodnje pričakujemo vedno slabše razmerje med aktivnimi in vzdrževanimi prebivalci, višje izdatke za pokojnine ter zdravstveno in socialno varstvo. Država se je doslej zoper te trende borila predvsem z dvigovanjem upokojitvene starosti in podaljševanjem delovne dobe, potrebne za upokojeve. Različni strokovnjaki že več let opozarjajo, v zadnjem času pa se tega počasi začenjajo zavedati tudi politiki, da ti ukrepi niso zadostni. Na to je v svojem poročilu v lanskem letu opozorilo tudi Računsko sodišče Republike Slovenije.

Ugotovili sva, da s strani države marsikaj še ni urejeno. Iz razgovorov s predstavniki različnih občinskih institucij lahko zaključiva, da se na občinski ravni za starejše marsikaj dogaja, da obstajajo programi, projekti in načrti za različne aktivnosti, namenjene starejšim. Občina je ustanovila poseben organ, ki se ukvarja le s problematiko staranja prebivalstva. To je Sosvet starejših Občine Tržič, v katerem delujejo: Občina Tržič, Društvo upokojencev Tržič, Dom Petra Uzarja, Center za socialno delo, humanitarni organizaciji Župnijska Karitas Tržič – Bistrica in Območno združenje Rdečega križa Tržič, Društvo invalidov Tržič in Patronažna služba Zdravstvenega doma Tržič.

Eden prvih projektov Sosveta za starejše je trajnostni vseslovenski prostovoljni projekt Prostofer, ki je primarno namenjen starejšim, ki nimajo možnosti prevoza. Stroške krije občina, izvajalci pa so prostovoljci, največkrat mlajši upokojenci. S to možnostjo prevoza se lahko reši problem premajhne mobilnosti starejših, ki je največkrat glavna ovira za osamljenost in za neudeležbo na različnih dejavnostih, ki se organizirajo za starejše. Občinske oblasti se zavedajo pomena medgeneracijskega sodelovanja in čim širšega vključevanja starejših v različne programe in aktivnosti. Zato občina močno podpira delovanje različnih društev, ki ljudi povezujejo. V občini deluje okoli sto različnih društev, ki se vsaj delno financirajo iz občinskega proračuna. Največ se nameni različnim programom društva upokojencev in ljudske univerze. Različne programe nudi tudi Dom Petra Uzarja, ki je primarno dom starostnikov. V okviru njegove ponudbe je pester nabor vsakodnevnih športnih, družabnih in preventivnih aktivnosti, ki pozitivno vplivajo na fizično in psihično zdravje. Dom starostnikov sodeluje s prostovoljci, šolami in drugimi institucijami.

Društvo upokojencev deluje preventivno, ko organizira dejavnosti za člane, ki so še aktivni in zdravi. Deluje pa tudi kurativno v okviru projekta Starejši za starejše, ko mlajši upokojenci pomagajo bolnim in starim pri prevozi, nakupih in druženju. Okoli 350 upokojencev se vključuje v različne programe ljudske univerze, zlasti s področja ročnih del, zdravja, računalništva, domoznanstva, najbolj obiskani pa so izleti.

Vedno večje število starejših pomeni tudi vedno več potreb po zdravstvenih in drugih socialnih storitvah. Prostora v domu starostnikov je premalo, čakalne dobe so vse daljše. A država v zadnjem obdobju ni namenjala denarja za gradnjo novih domov. Zato postaja vedno pomembnejša tudi oskrba starostnika na domu. Povpraševanje po tovrstnih storitvah oskrbe na domu je vedno večje. Pomoč družini na domu na območju Občine Tržič izvaja Dom Petra Uzarja Tržič. Upravičenci do oskrbe na domu so osebe, stare nad 65 let, ki zaradi starosti ali pojavov, ki

spremljajo starost, niso sposobne za popolnoma samostojno življenje. Socialna oskrba na domu obsega pomoč pri temeljnih dnevnih opravilih, gospodinjsko pomoč ter pomoč pri ohranjanju socialnih stikov. Za doplačila za oskrbo starostnikov v domu starostnikov ali na domu občina namenja veliko denarja.

Kako pa občani zaznavajo staranje prebivalstva in se zavedajo posledic, sva spoznali ob analizi spletne ankete. Anketiranci so bili iz različnih naselij občine Tržič in večinoma zaznavajo, da je v njihovih naseljih vse več starejših. Zavedajo se tudi, da je staranje prebivalstva zelo pereč družbeni problem, problem države, ki pa se nanj odziva prepočasi. Staranje prebivalstva prinaša mnogo posledic, ki rojevajo nove probleme in ustvarjajo kar nek »začaran krog«, ki mu ni videti izhoda. Izpostavlja dva:

- daljšanje življenjske dobe – več zdravstvenih in socialnih problemov – večje obremenitve zdravstvene in pokojninske blagajne – premalo mest v domovih za starejše – premalo usposobljenih ljudi za delo s starostniki;
- premalo rojstev – nizek delež mladih in delovno aktivnih – podaljševanje delovne dobe – izseljevanje mladih izobraženih kadrov - uvoz tuje delovne sile za določene poklice.

Iz analize intervjujev in anket ter iz znanj, pridobljenih iz različnih raziskav, sva oblikovali naslednje predloge ukrepov, ki bi jih predlagali lokalnim ali državnim političnim oblastem, da bi omilile negativne posledice staranja prebivalstva:

- V okviru projektov socialnega podjetništva pridobiti več evropskega in državnega denarja za gradnjo novih domov za starostnike in za gradnjo oskrbovanih stanovanj za starostnike v posebnih stanovanjskih četrtih.
- Za to pristojne institucije naj opravijo posebno evidenco nepremičnin s starejšim prebivalstvom, ki živijo sami v prevelikih stanovanjih in hišah, kjer so stroški življenja preveliki. Tem ljudem naj ponudi možnost selitve v manjše oskrbovano stanovanje.
- Država naj zagotovi več socialnih stanovanj za mlade družine, da ne bi mladi odhajali v tujino in da bi se odločali za več otrok. Preko različnih služb in medijev pa naj širi zavest, da je obstoj naroda povezan z obstojem družine oziroma z naravnim prirastkom.
- Pri sistemu upokojevanja bi morali podaljšati prehodno obdobje, z možnostjo izbire, da človek, ki je še sposoben za delo in opravlja delo, za katerega primanjkuje ustreznih kadrov, lahko dela tudi še po izpolnitvi pogojev za upokožitev in s tem zmanjša pritisk na pokojninsko blagajno.
- Država naj spodbuja decentralizacijo na vseh področjih: pri razvoju infrastrukture; pri gradnji novih stanovanj in novih domov za starostnike; pri ponudbi storitev (zdravstva, socialne oskrbe, ponudbe izobraževalnih, kulturnih in družabnih programov).
- Država ali občina naj subvencionira več ugodnih prevozov v obliki minibusov ali taksi služb za večjo mobilnost starejših ter podpre ponudnike, ki omogočajo dostavo hrane na dom.
- Država naj s svojimi službami preko različnih medijev med vsemi državljani poskuša spremeniti trenuten bolj negativen odnos do starejših in staranja ter jih ozavešča o pomenu družbenega, kulturnega, gospodarskega in političnega prispevka starejših pri izgradnji današnje slovenske družbe in države.

5. VIRI IN LITERATURA

1. Krajevni leksikon Slovenije. 1995. Ljubljana: DZS.
2. Odzivanje na demografske spremembe. 2016. Ljubljana: UMAR.
3. Prebivalci po starosti in spolu, Projekcije prebivalstva za Slovenijo 2015. URL:
https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/search/?searchquery=starostna+sestava+prebivalstva
4. Primerjava izbranih kazalnikov občine Tržič s kazalniki za Slovenijo za leto 2016. URL:
<https://www.trzic.si/o-trzicu/trzic-v-številkah.html>
5. Revizijsko poročilo računskega sodišča. URL:
<https://www.dnevnik.si/1042908343/slovenija/racunsko-sodisce-drzava-neuspesna-pri-zagotavljanju-dostopnosti-storitev-socialnega-varstva>
6. Število in sestava prebivalstva. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo9/2609/index.html>
7. Tržič v številkah. URL: <https://www.trzic.si/o-trzicu/trzic-v-številkah.html>
8. Vertot, N. 2008. Prebivalstvo Slovenije se stara - potrebno je medgeneracijsko sožitje. SURS.

6. PRILOGE

6.1. SPLETNA ANKETA

1. Pojem starostnik ljudje doživljamo različno. Kdaj se vam zdijo ljudje stari?
2. Med navedenimi izberite 3, po vašem mnenju najbolj tipične, lastnosti človeka, ki ga uvrščamo med starejše prebivalstvo.
 - a) manjša delovna aktivnost
 - b) več zdravstvenih težav
 - c) več prostega časa
 - č) večja potreba po druženju
 - d) osamljenost
 - e) večje zanimanje za aktivnosti v skupnosti (društva, politika, študijski krožki...)
3. Ali živite skupaj s starostnikom?
 - a) da, v istem gospodinjstvu
 - b) da, a v ločenem gospodinjstvu
 - c) ne
 - č) Drugo ...
4. Če imate starostnika v vašem bližnjem sorodstvu, kje živi?
 - a) živi sam v svojem gospodinjstvu
 - b) živi še s kom v gospodinjstvu
 - c) živi v domu starostnikov
 - č) Drugo ...
5. Navedite eno ali več prednosti življenja skupaj s starostnikom.
6. Navedite eno ali več slabosti življenja skupaj s starostnikom.
7. Ali menite, da se naselje, v katerem živite, stara?
 - a) da
 - b) ne

c) ne vem

8. Navedite enega ali več dokazov, na osnovi česa to sklepate?

9. Ali menite, da je staranje prebivalstva eden najbolj perečih družbenih problemov Slovenije?

a) da

b) ne

c) ne vem

Svoj odgovor utemeljite!

10. Izberite 3 dejavnike, ki najbolj vplivajo na to, da se v občini Tržič delež mladih zmanjšuje, delež starejših pa povečuje.

a) nizka rodnost

b) nizek življenjski standard

c) slabe možnosti za zaposlitev

č) niso ugodni bivalni pogoji

d) interes mladih je živeti v centru

11. Navedite čim več posledic, ki so opazne v občini Tržič, ker se delež mladih zmanjšuje, delež starejših pa povečuje.

12. Za našo državo, kot tudi za večino evropskih držav, velja, da je staranje prebivalstva velik problem. Ali se naša država na ta problem odziva dovolj hitro in pravilno?

a) da

b) ne

Odgovor utemeljite!

13. Katere ukrepe bi vi predlagali lokalnim ali državnim političnim oblastem, da bi omilile negativne posledice staranja prebivalstva?

14. Če se postavite v vlogo starostnika, kaj si želite oziroma pričakujete, da bo država naredila za vas?

6.2. INTERVJU Z G. ŽUPANOM OBČINE TRŽIČ

Sva učenki TEA KRČ in TIJA STRITIH iz OŠ Bistrica. Trenutno pripravljata geografsko raziskovalno nalogo na temo STARANJE PREBIVALSTVA V OBČINI TRŽIČ, s katero bosta tekmovali na Regijskem srečanju mladih raziskovalcev.

V eksperimentalnem delu raziskovalne naloge naju med drugim zanima, kako se naša občina odziva na proces staranja prebivalstva. Ena od ustanov, ki je s tem procesom neposredno povezana, je tudi Občina. Pripravili sva vprašalnik o značilnostih tega problema v občini Tržič in aktivnostih občine, ljudske univerze in društva upokojencev.

1. Pojem starostnik ljudje doživljamo različno. Kdaj se vam zdijo ljudje stari?
2. Problem razvitega sveta je staranje prebivalstva. Ali ocenjujete, da je to pereč problem tudi v naši občini? Na osnovi česa to lahko utemeljite!
3. Prebivalstvo občine Tržič je v povprečju starejše kot prebivalstvo Slovenije. Kaj mislite, katera naselja naše občine se najbolj starajo? Kako se to odraža v življenju teh naselij?
4. Predvidevali sva, da se prebivalstvo stara bolj v odročnih naseljih, a iz analize podatkov se pojavljajo naslednja vprašanja:
 - a) Indeks staranja je največji v naseljih: Sebenje, Gozd, Kovor, Lom, Brdo, Žiganja vas in Bistrica. Kako to komentirate?
 - b) Zakaj sta Bistrica in Kovor med temi naselji, ki se najbolj starajo?
 - c) Presenetilo naju je, da je indeks staranja najnižji v naseljih: Tržič, Pristava, Loka in Podljubelj. Kako pa to komentirate?
5. Za našo državo velja, da se na ta problem odziva prepočasi. Se strinjate?
 - a) S kakšnimi programi pa se odziva naša občina?
 - b) Katere dejavnosti omogoča starostnikom? Katere občinske ustanove izvajajo programe za starejše?
 - c) Kdo financira te dejavnosti?
 - d) Koliko starejših se sploh vključuje v različne dejavnosti?
6. Koliko sredstev oziroma kolikšen delež občinskega proračuna in drugih virov se namenja za različne aktivnosti in potrebe starostnikov? Sem najbrž uvrščamo tudi socialne pomoči za oskrbo v domu starostnikov in oskrbo na domu?
7. V intervjuju z direktorico Doma starostnikov sva izvedeli, da že močno primanjkuje razpoložljivih kapacitet in da je čakalna doba dolga (leta 2018 164 dni, dobili pa so 443 prošenj, leta 2015 224 prošenj in le 40 dni dolžina čakalne dobe, leta 2010 pa le 117 prošenj).
 - a) Ali imate kakšne načrte za povečanje teh kapacitet?
 - b) Večina starostnikov živi doma. Katere usluge pomoči na domu lahko koristi starostnik, če jih potrebuje? Kako pa poteka oskrba na domu, kdo je izvaja, kdo je plačuje...?
 - c) Ali je sploh dovolj delavcev, da jim to nudi? Ali je poklic negovalke na domu tržna niša?

8. Nekateri starostniki živijo sami v oddaljenih naseljih. Katere službe jim omogočajo dostop do javnih storitev? Ali imajo možnost javnega prevoza? Ali občina to kaj sofinancira?
9. Z večanjem deleža starostnikov se manjša delež aktivnega prebivalstva. Ali se to že pozna pri iskanju zadostnega števila ustrezne delovne sile v tržiških podjetjih? Na kakšen način podjetja to rešujejo?
10. Če se postavite v vlogo starostnika, kaj si želite oz. pričakujete, da bo občina naredila za vas oz. vam omogočala?

6.3. INTERVJU Z DIREKTORICO DOMA STAROSTNIKOV

V eksperimentalnem delu raziskovalne naloge naju med drugim zanima, kako se naša občina odziva na proces staranja prebivalstva. Ena od ustanov, ki je s tem procesom neposredno povezana, je tudi dom starostnikov. Pripravili sva vprašalnik o značilnostih in aktivnostih vaše ustanove.

1. Najprej vas prosimo, če nam predstavite vašo ustanovo (velikost, št. sob, kapacitete, od kod prihajajo starostniki, koliko je zaposlenih...).
2. Koliko imate trenutno starostnikov. So vse sobe polne?
3. Prebivalstvo v občini Tržič se stara. Ali je to opaziti tudi pri vas? Ali je število starostnikov v zadnjih 10 let upadlo ali se povečuje? Kolikšna je povprečna doba, ki jo starostnik preživi pri vas?
4. Ali ima občina namen povečati dom?
5. Velikokrat slišimo, da je treba dolgo čakati na prosto mesto v domu starostnikov. Kolikšne so čakalne vrste za najem sobe?
6. Opišite nam postopek sprejemanja starostnikov v dom. Kakšna so merila za sprejem, kdo ima prednost?
7. Kolikšen je strošek najema sobe in oskrbe? Od česa je odvisen?
8. Kakšne možnosti ima starostnik, ki si ne more privoščiti sobe pri vas? Ali nudite tudi oskrbo starostnikov na domu?
9. Kakšne aktivnosti nudite starostnikom, da si krajšajo čas?
10. Ali se vaš dom starostnikov povezuje z lokalnim okoljem? Na katerih področjih?

6.4. INTERVJU Z VODJO PATRONAŽNE SLUŽBE ZD TRŽIČ

V eksperimentalnem delu raziskovalne naloge naju med drugim zanima, kako se naša občina odziva na proces staranja prebivalstva. Ena od ustanov, ki je s tem procesom neposredno povezana, je tudi Patronažna služba zdravstvenega doma Tržič. Pripravili sva vprašalnik o značilnostih in aktivnostih vaše ustanove.

V intervjuju z direktorico Doma starostnikov sva izvedeli, da že močno primanjkuje razpoložljivih kapacitet in da je čakalna doba dolga. Ena od storitev, ki jo opravlja dom starostnikov, je tudi pomoč starejšim na domu. Večina starostnikov živi doma, med njimi so tudi bolni. Za njihovo zdravstveno oskrbo je zelo pomembna patronažna služba Zdravstvenega doma Tržič.

Prosiva vas, da nam odgovorite na naslednja vprašanja, v povezavi z vašim delom.

- 1.a) Katere usluge pomoči in zdravstvene nege na domu lahko koristi starostnik, če jih potrebuje?
 - b) Ali zdravstveno nego na domu smejo opravljati le medicinske sestre ali tudi negovalke?
 - c) Koliko je zaposlenih v patronažni službi? Je to sploh dovolj delavcev? Ali je poklic negovalke na domu, če to sploh sodi v vašo službo, lahko tržna niša?
-
2. Nekateri starostniki živijo sami v oddaljenih naseljih. Na kakšne načine lahko pridejo do pomoči pri negi in do zdravstvenih storitev?
 3. Povprečno koliko starostnikov v občini Tržič potrebuje nego na domu in storitve patronažne službe?
 4. Ali opazate porast števila takšnih starostnikov?
 5. Kdo krije stroške nege na domu in obiskov patronažne službe?